

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Виконав: студентка 4-го курсу, групи д4ЕФ

Спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Марчук Іванна Михайлівна

Керівник: к.е.н., доцент, Худолій Ю.С.

Рецензент: директор відділення «Полтавське №3»

АТ «Сенс Банк» Турченко М.М.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань

Марчук І.М.

Підтверджую достовірність даних, використаних у
роботі

Марчук І.М.

Полтава, 2025 року

АНОТАЦІЯ

Марчук І. М. «Фінансова стійкість банку в умовах нестабільності фінансового сектору». Рукопис. Кваліфікаційна робота бакалавра на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2025.

Робота містить 83 сторінки, 6 таблиць, 22 рисунки, список літератури з 68 джерел та 3 додатки.

Ключові слова: фінансова стійкість, комерційний банк, фінансовий стан, ризик, надійність, стабільність, стрес-тест.

Мета роботи – дослідження сутності та особливостей фінансової стійкості комерційного банку, а також обґрунтування практичних підходів до її зміцнення в умовах нестабільності фінансового сектору.

Об'єктом дослідження даної роботи є процес оцінювання та забезпечення фінансової стійкості комерційного банку.

Предмет дослідження – теоретичні підходи, методичні засади та інструменти аналізу фінансової стійкості банківських установ в умовах нестабільності фінансового сектору.

У кваліфікаційній роботі розглянуто комплекс питань, пов'язаних із дослідженням теоретичних засад фінансової стійкості комерційного банку – економічною сутністю, роллю, характеристикою, факторами впливу, а також методами оцінки фінансової стійкості банку. Здійснено загальну характеристику фінансово-економічної діяльності АТ «ПУМБ», а також . діагностику його фінансового стану, проведено аналіз фінансової стійкості та ефективності діяльності. Досліджено міжнародну практику забезпечення фінансової стійкості банків. Проведено стрес-тестування фінансової стійкості АТ «ПУМБ», на підставі стрес-тесту обґрунтовано напрями її підвищення.

ANNOTATION

Marchuk I. M. «Financial stability of the bank in the conditions of financial sector instability». Manuscript. A graduation thesis for the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 072 «Finance, Banking and Insurance» – National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava, 2025.

The work contains 83 pages, 6 tables, 22 figures, a list of 68 references and 3 appendices.

Keywords: financial stability, commercial bank, financial condition, risk, reliability, stability, stress test.

The purpose of the study is to investigate the essence and features of financial sustainability of a commercial bank, as well as to substantiate practical approaches to its strengthening in the context of financial sector instability.

The object of research is the process of assessing and ensuring the financial stability of a commercial bank.

The subject of the study is theoretical approaches, methodological foundations and tools for analyzing the financial stability of banking institutions in the context of financial sector instability.

The qualification work considers a set of issues related to the study of the theoretical foundations of the financial stability of a commercial bank – the economic essence, role, characteristics, factors of influence, as well as methods of assessing the financial stability of the bank. A general characterization of the financial and economic activities of JSC «FUIB» is carried out, as well as diagnostics of its financial condition, analysis of financial stability and efficiency of its activities. The international practice of ensuring the financial stability of banks is studied. Stress testing of the financial stability of JSC «FUIB» was carried out, and on the basis of the stress test, the directions of its increase were substantiated.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ	8
1.1. Теоретичний зміст фінансової стійкості банку та її основні елементи	8
1.2. Методи оцінювання фінансової стійкості банку в Україні.....	15
1.3. Фактори впливу на фінансову стійкість банку в умовах нестабільності фінансового сектору.....	23
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «ПУМБ».....	30
2.1. Характеристика фінансово-економічної діяльності АТ «ПУМБ»	30
2.2. Діагностика фінансового стану АТ «ПУМБ».....	41
2.3. Аналіз фінансової стійкості та ефективності діяльності АТ «ПУМБ».....	47
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ.....	54
3.1. Зарубіжна практика забезпечення фінансової стійкості банків	54
3.2. Стрес-тест фінансової стійкості АТ «ПУМБ» й шляхи її підвищення в умовах нестабільності фінансового сектору	62
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ.....	84

				КР 401-ББ 20038			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
<i>Розроб.</i>	<i>Марченко І.М.</i>			<i>Фінансова стійкість банку в умовах нестабільності фінансового сектору</i>	Літ.	Арк.	Аркушів
<i>Перевір.</i>	<i>Худолій Ю.С.</i>					3	83
<i>Н. Контр.</i>	<i>Худолій Ю.С.</i>				<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування</i>		
<i>Затверд.</i>	<i>Свистун Л.А.</i>						

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі фінансова стійкість банків в Україні набуває особливої ваги. Останні роки характеризуються істотними викликами для економіки країни: коливання валютного курсу, зростання інфляції, девальвація національної валюти, підвищення облікової ставки, накопичення зовнішнього боргу, політична нестабільність, законодавчі зміни, а також запровадження воєнного стану. Усі ці фактори створюють умови невизначеності, в яких банки змушені формувати резерви для покриття можливих втрат, адаптувати бізнес-моделі та витримувати тиск ринку. Наслідком цього є зниження прибутковості або навіть банкрутство окремих установ.

Проте банки залишаються рушіями економічного розвитку. Стабільність і фінансова стійкість банківської системи є передумовою макроекономічної стабільності та відновлення економіки. Таким чином, формування фінансової стійкості банків – не лише актуальне завдання, а й стратегічна необхідність, що визначає темпи реформ та рівень соціального добробуту в країні.

З огляду на важливість стабільного функціонування банківської системи, забезпечення фінансової стійкості комерційних банків потребує скоординованих дій з боку Національного банку України, керівних органів самих банків, а також органів державної влади. Лише за умови комплексного підходу можливо ефективно реагувати на виклики, спричинені як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками, що впливають на банківську діяльність.

Питання фінансової стійкості банків залишається у фокусі уваги багатьох українських дослідників. Серед науковців, які зробили вагомий внесок у вивчення цієї проблематики, варто відзначити М. І. Зверякова, В. В. Коваленка, М. Г. Марича, Ю. А. Гаркушу, В. В. Рисіна, Ю. С. Ребрик та інших. Їхні праці свідчать про високу актуальність досліджень у цій сфері та про необхідність

подальшого наукового опрацювання механізмів забезпечення стабільності банківської системи.

У зв'язку з цим *метою* кваліфікаційної роботи є дослідження сутності та особливостей фінансової стійкості комерційного банку, а також обґрунтування практичних підходів до її зміцнення в умовах нестабільності фінансового сектору.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні *завдання*:

- розглянути теоретичний зміст фінансової стійкості банку та її основні елементи;
- ознайомитися з методами оцінювання фінансової стійкості банків та їх основними елементами;
- дослідити фактори впливу на фінансову стійкість банку в умовах нестабільності фінансового сектору;
- здійснити діагностику фінансово-економічної діяльності АТ «ПУМБ»;
- провести аналіз ділової активності, рентабельності та фінансової стійкості АТ «ПУМБ»;
- проаналізувати зарубіжну практику забезпечення фінансової стійкості банків;
- провести стрес-тест фінансової стійкості АТ «ПУМБ» та визначити шляхи її підвищення в умовах нестабільності фінансового сектору.

Об'єктом дослідження у даній роботі виступає процес оцінювання та забезпечення фінансової стійкості комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретичні підходи, методичні засади та інструменти аналізу фінансової стійкості банківських установ в умовах нестабільності фінансового сектору.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові методи, зокрема: аналіз і синтез, методи порівняння, узагальнення, класифікації та групування, а також статистичні методи опрацювання даних. Із спеціальних були застосовані методи економічного аналізу, коефіцієнтний підхід, елементи

стрес-тестування. Для обробки та візуалізації інформації використано програмне забезпечення Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження включає чинні законодавчі й нормативні акти України, аналітичні матеріали Національного банку України, фінансову звітність АТ «ПУМБ», а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників у сфері банківської справи.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що сформульовані у роботі висновки та рекомендації можуть бути використані для вдосконалення механізмів управління фінансовою стійкістю комерційних банків, підвищення ефективності їх функціонування та мінімізації ризиків у нестабільному фінансовому середовищі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

1.1. Теоретичний зміст фінансової стійкості банку та її основні елементи

Комерційні банки відіграють ключову роль у функціонуванні фінансової системи, адже вони забезпечують здійснення фінансово-кредитних операцій, які тісно взаємодіють з економічною активністю суб'єктів господарювання – як фізичних, так і юридичних осіб. Основне завдання банківських установ полягає у перерозподілі фінансових ресурсів не лише в межах кредитного ринку, а й у ширшому економічному контексті, що охоплює всі сфери національної економіки.

Одним із базових чинників забезпечення ефективної діяльності банків є підтримка їх фінансової стійкості. Цей показник формується під впливом комплексу зовнішніх і внутрішніх факторів, а його рівень відображається у системі показників, які використовуються під час формування рейтингів банків.

Попри широку наукову зацікавленість темою, єдиного усталеного визначення фінансової стійкості банків поки не сформовано. У ряді праць її ототожнюють із суміжними поняттями – ліквідністю, платоспроможністю чи фінансовою надійністю, проте такі підходи не дають вичерпного уявлення про сутність цього явища.

Так, на думку І.М. Васьковича, фінансова стійкість – це «якісна та кількісна характеристика здатності системи трансформувати банківські ресурси (фінансові, трудові, інформаційні) та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів» [2].

Аналіз наукових підходів дозволяє виділити три основні трактування поняття фінансової стійкості банку. Згідно з першим, цей термін пов'язують із

фінансовими результатами діяльності, зокрема зростанням прибутковості, обсягів капіталу, що вказує на здатність банку виконувати свої зобов'язання за рахунок власних ресурсів [1; 3].

Другий підхід акцентує увагу на ресурсній спроможності банку функціонувати в умовах кризових явищ і протистояти несприятливим впливам економічного середовища [2; 4].

Третій підхід визначає фінансову стійкість як здатність установи ефективно адаптуватися до негативних зовнішніх і внутрішніх змін, спираючись переважно на власні фінансові можливості [4; 5].

Отже, перший підхід фокусує увагу на результативності, другий – на наявності достатнього резерву міцності, а третій – на здатності протидіяти ризикам шляхом мобілізації внутрішнього потенціалу [1; 3; 5].

У вужчому тлумаченні фінансова стійкість банку – це його спроможність швидко відновлювати здатність трансформувати заощадження в кредити після впливу внутрішніх або зовнішніх шоків [4].

У довгостроковій перспективі фінансова стійкість виражається як такий стан ресурсного забезпечення, за якого банк має змогу гнучко керувати власними активами й забезпечувати безперервність операційної діяльності, ефективно використовуючи доступні ресурси [1; 3; 5].

Таким чином, фінансову стійкість комерційного банку можна визначити як стан, що характеризується наявністю достатніх ресурсів для збереження платоспроможності, ліквідності, прибутковості й забезпечення сталого розвитку в умовах ризику.

Фінансово стійким вважається банк, який здатен ефективно управляти ресурсами, вчасно виконувати зобов'язання перед клієнтами й контрагентами та зберігати конкурентні позиції на ринку.

У науковій літературі виокремлюють три основні стани фінансової стійкості банківської установи [1]:

а) нормальний стан – банк виконує свої зобов'язання без затримок, функціонує стабільно, зберігає прибутковість;

б) нестійкий стан – проявляється у труднощах із виконанням окремих зобов'язань, наявності прострочених платежів, зниженні фінансових результатів;

в) кризовий стан – характеризується хронічною неплатоспроможністю, накопиченням боргів, що може призвести до банкрутства.

Щоб запобігти переходу до нестабільного або кризового стану, банк має забезпечити належний контроль за джерелами доходів, підтримувати стабільність ключових фінансових показників та удосконалювати систему ризик-менеджменту.

Окрім фінансової стійкості, у науковій літературі розглядають ще кілька її різновидів:

- фінансова стійкість;
- організаційна стійкість;
- функціональна стійкість;
- комерційна стійкість;
- капітальна стійкість.

Оскільки термінологія часто використовується неоднозначно, доцільно сконцентрувати увагу на ключових аспектах забезпечення фінансової стійкості банківських установ (див. рис. 1.1).

Рис. 1.1. Ключові напрями забезпечення фінансової стійкості банку

Джерело: складено автором

Суттєвим компонентом стабільності банку є банківський капітал, адже саме він виконує низку важливих функцій. Достатній обсяг капіталу зміцнює

довіру вкладників і контрагентів, знижує ризики для банку, забезпечує фінансову гнучкість і слугує буфером у кризових ситуаціях.

Фінансова стійкість банківських установ є надзвичайно важливою передумовою функціонування фінансового сектору, особливо в контексті сучасних викликів, що постали перед економікою України. В умовах нестабільності, спричиненої тривалими військовими діями, волатильністю валютного ринку, високим рівнем інфляції, девальвацією національної валюти, змінами в законодавчому середовищі, а також зростанням облікової ставки та зовнішнього боргу, банки змушені функціонувати у стані високої невизначеності. Це змушує їх формувати значні резерви для покриття ризиків, адаптуватися до мінливих умов та виконувати нові регуляторні вимоги, що в окремих випадках призводить до збитковості або навіть банкрутства банківських установ.

Разом із тим, банківський сектор відіграє ключову роль у підтримці економічного розвитку держави. Забезпечення фінансової стійкості банків є передумовою стабільного функціонування фінансової системи в цілому. Важливо, щоб фінансова стійкість та сталий розвиток банків не були лише короткостроковими цілями, а стали стратегічними орієнтирами їхньої діяльності. Саме від цього залежить ефективність ринкових трансформацій та підвищення добробуту населення [8].

Фінансова стійкість банку також гарантує його здатність обслуговувати попит на кредитні ресурси, що є критичним фактором для потенційних позичальників. У перший період діяльності власний капітал у формі статутного фонду, сформований засновниками банку, забезпечує стартові витрати на відкриття відділень, закупівлю обладнання, найм персоналу. Без цього банк не зможе розпочати свою діяльність.

Розвиток нових напрямів роботи банку, розширення спектру фінансових послуг, упровадження цифрових технологій – усе це потребує додаткового капіталу. Його залучення дозволяє банку зміцнювати позиції на ринку та обслуговувати клієнтів на сучасному рівні. Крім того, власний капітал виконує

буферну функцію: він поглинає негативні наслідки збитків, зокрема тимчасових втрат, поки керівництво банку вживає заходів для усунення проблем. Таким чином, резервний капітал зменшує ризики банкрутства за несприятливих обставин [8].

Стійкість ресурсної бази банку є важливим компонентом його фінансової стабільності. Вона включає такі аспекти:

- 1) загальний вплив економічної ситуації в країні;
- 2) рівень контролю над галузевими фінансовими потоками;
- 3) ступінь інтеграції у систему міжбанківських відносин;
- 4) характер взаємодії банку із суб'єктами ринкової інфраструктури;
- 5) регулярність поповнення ресурсної бази;
- 6) концентрацію вкладів фізичних осіб у структурі пасивів;
- 7) обслуговування бюджетних коштів тощо.

Формування ресурсної бази банківських установ перебуває під постійним впливом макро- та мікроекономічних змін, ситуації на грошово-кредитному ринку, змін у доходах юридичних і фізичних осіб, а також змін у регуляторному полі. У зв'язку з цим підтримання стабільності ресурсної бази вимагає гнучкого підходу до управління активами й пасивами банку. На практиці баланс між активами і пасивами досягається за умови відповідності структури джерел фінансування структурі активів – як за строками, так і за обсягами. Ігнорування цього принципу може призвести до необхідності покриття збитків за рахунок власного капіталу, що знижує фінансову стійкість установи [9].

Особливо обережним банк має бути в процесі залучення дорогих ресурсів, зокрема міжбанківських кредитів. Вони повинні спрямовуватись виключно на цільові програми кредитування чи інвестування. Небезпека виникає тоді, коли такі ресурси використовуються для оперативного поповнення кореспондентських рахунків і виконання зобов'язань перед клієнтами. Деякі вітчизняні банки дійсно зосереджують свою прибутковість на наданні короткострокових міжбанківських кредитів. Проте цей підхід можливий лише за умов стабільного зростання залишків коштів на рахунках клієнтів та

активного розширення депозитної бази. Отже, основною умовою забезпечення фінансової стійкості банку є підтримка постійного балансу між потребою в ресурсах і можливістю їх залучення відповідно до принципу достатності. Обсяг мобілізованих на грошово-кредитному ринку коштів має відповідати обсягу найприбутковіших операцій, що заплановані банком, і не перевищувати реальну потребу в них [9].

Організаційно-структурна стійкість банку – це відповідність організаційної структури банку обраній стратегії розвитку та ринковій кон'юнктурі. Організаційна структура, банківські операції та інші аспекти діяльності банку регламентуються структурно-функціональними нормами, які, своєю чергою, визначають рівень його організаційно-структурної стійкості.

Аналіз суперечностей між спеціалізацією та універсалізацією банківської діяльності, проведений фахівцями, дає підстави стверджувати про наявність взаємопов'язаних явищ, зумовлених унікальною природою такого складного соціально-економічного суб'єкта, як банк. У цьому контексті доцільно розглядати банк як систему. Поняття «система» є міждисциплінарним і широко використовується в науковому дискурсі. У межах цієї роботи під системою розуміється цілісна та обмежена середовищем сукупність взаємопов'язаних елементів. Це поняття справедливо поширюється і на всі складові фінансової стійкості банку [10].

У підґрунті комерційної стійкості банку лежить рівень розвитку його зв'язків з іншими суб'єктами ринкової інфраструктури, а саме: із державними органами, банками, клієнтами, дебіторами та кредиторами. Ця стійкість залежить від розміру власного капіталу банку, інтенсивності взаємодії з ринком, потужності та стабільності кредитно-інвестиційного портфеля, напрямів банківської експансії щодо розширення ринку банківських продуктів, широти міжбанківських зв'язків і довіри з боку банків-партнерів [11].

Стійкість як якісна характеристика та форма розвитку банківської системи може класифікуватися за певними ознаками, що представлені в таблиці 1.1 [7].

Таблиця 1.1

Класифікація видів фінансової стійкості банківської системи та їх
елементи

Класифікаційна ознака	Елементи	Характеристика елемента
1	2	3
За характером	економічний	визначається взаємовідносинами, які складаються з акціонерами, іншими банківськими установами
	політичний	має прояв у дотриманні законодавчих і нормативних актів, віддаленості від політичних організацій, спроможності протистояти політичному тиску, який несумісний з цілями банків і його задачами як економічного суб'єкта
	моральний	передбачає формування грошово-кредитної установи, яка дотримується тих уявлень і принципів, які прийняті суспільством
Враховуючи її загальну оцінку	реальний	стійкість яка демонструє безумовне виконання цілей і задач (динамічний макроекономічний розвиток банківської системи)
За характером збалансування	уявний	стійкість, що уявляється (демонстрація формального розвитку банківської системи)
	збалансований	Окремі блоки банківської системи знаходяться у рівноважному стані, відповідають один одному за якістю, ступенем розвиненості, адекватністю вимогам ринкової економіки
За структурою	з нестійкою рівновагою	незбалансованість активів та пасивів за термінами і обсягами може призвести до втрати стійкості окремо взятого банку; нестійкість рівноваги між інформаційним або кадровим забезпеченням та рухом банківського капіталу може призвести до втрати стійкості банківської системи в цілому
	організаційний	характеризує стан структури апарату управління у банках, адекватний їх цілям і задачам
З позиції рівномірності розвитку банків	кадровий	професійна підготовка спеціалістів, які мають навички використання сучасних банківських технологій
	операційний	характеризує надання банківських послуг і проведення операцій, адекватних потребам ринку
	діловий	відображає ступінь виконання поставлених цілей та задач
	банки які швидко розвиваються	стійкість при постійно зростаючих масштабах діяльності банку, зростання його активів, рентабельності
	банки які рівномірно розвиваються	стійкість при незмінних, стабільних параметрах
З позиції адекватності розвитку банку економічному середовищу	банки які нерівномірно розвиваються	стійкість при обсягах банківських операцій, що знижуються
	загальнокорисний	адекватність ділової активності банків загальній соціально-економічній ситуації в країні
	егоїстичний	зниження ділової активності банків при загальному економічному зростанні

Джерело: [7]

Проблематика забезпечення стійкості банків має специфічні риси порівняно з аналогічною проблематикою для інших суб'єктів економічної діяльності. Вона проявляється у відмінностях джерел формування фінансових ресурсів, структурі активів та капітальної бази, а також у специфічних індикаторах оцінювання фінансової стійкості. Ці особливості зумовлюються специфічним місцем банків у системі суспільного розподілу праці [7].

Таким чином, результати дослідження показують, що поняття «фінансова стійкість» банку наразі не має однозначного та загальновизнаного визначення. Багато економістів пропонують власні трактування, часто ототожнюючи її з такими категоріями, як платоспроможність і ліквідність. Безперечно, ці показники є важливими компонентами фінансової стійкості, однак вони не можуть її вичерпно характеризувати. До комплексної оцінки фінансової стійкості також мають бути залучені показники прибутковості, рентабельності, ділової активності, а також враховано вплив як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

1.2. Методи оцінювання фінансової стійкості банку в Україні

Оцінка фінансового стану комерційних банків в Україні є важливою як для суб'єктів господарювання – інвесторів, клієнтів, акціонерів, так і для самих банківських установ. Така оцінка дозволяє визначити пріоритетні напрями розвитку банку та оцінити ефективність реалізації обраної стратегії.

Відповідно до положень Закону України «Про банки і банківську діяльність» [1], усі банки, створені та діючі на території країни, зобов'язані дотримуватися економічних нормативів, визначених у «Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [12]. Саме ці нормативи є базою для аналізу фінансової стійкості вітчизняних комерційних банків.

До основних груп економічних нормативів належать:

1. Нормативи капіталу:

Н1 – мінімального розміру регулятивного капіталу;

H_{PK} – достатності регулятивного капіталу;

H_{K1} – достатності капіталу 1 рівня;

H_{OK1} – достатності основного капіталу 1 рівня.

2. Нормативи ліквідності:

LCR_{BB} – коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами;

LCR_{IB} – коефіцієнт покриття ліквідністю за іноземними валютами;

$NSFR$ – коефіцієнт чистого стабільного фінансування.

3. Нормативи кредитного ризику:

$H7$ – максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента;

$H8$ – норматив великих кредитних ризиків;

$H9$ – максимальний розмір кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами.

4. Нормативи інвестування:

$H11$ – норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою;

$H12$ – норматив загальної суми інвестування.

Завдяки дотриманню зазначених нормативів забезпечується фінансова стабільність банківської системи, зменшується рівень ризиків, а також підвищується довіра до банківських установ з боку учасників фінансового ринку.

На сьогодні банківська система України успішно завершила другий етап переходу до нової трирівневої структури капіталу відповідно до вимог Європейського Союзу. Станом на 1 січня 2025 року банки демонструють достатній обсяг капіталу всіх рівнів, що дозволяє підтримувати фінансову стійкість сектору в умовах потенційних макроекономічних чи політичних шоків та сприяє подальшому розширенню кредитної діяльності.

Цей перехід ґрунтується на оновлених вимогах Закону України «Про банки і банківську діяльність», що набули чинності 5 серпня 2024 року. Нововведення передбачають поступове впровадження нових нормативів достатності регулятивного капіталу із застосуванням перехідних положень.

Зокрема, передбачено поступове підвищення мінімального нормативу достатності регулятивного капіталу:

- з 5 серпня до 31 грудня 2024 року – не менше 8,5%;
- з 1 січня до 30 червня 2025 року – не менше 9,25%;
- з 1 липня 2025 року – не менше 10%.

У результаті запроваджених змін спостерігається зростання високоякісної складової капіталу – основного капіталу першого рівня. Це стало можливим завдяки врахуванню раніше накопиченого прибутку, який раніше обліковувався у нижчих рівнях капіталу, а також через тимчасову можливість включення непідтвердженого аудитором проміжного прибутку. Таким чином, банки мають необхідний рівень капіталізації для покриття ключових ризиків.

Попри податковий тиск, діючі перехідні положення дають змогу банкам продовжувати кредитну експансію. Накопичені буфери капіталу стануть у пригоді для забезпечення подальшого дотримання регуляторних вимог, зокрема буфера консервації капіталу та буфера системної важливості [14].

З метою оцінювання та аналізу фінансової стійкості банку на практиці використовуються такі основні підходи:

- рейтингова система;
- метод коефіцієнтного аналізу;
- математико-статистичні методи;
- стрес-тестування.

Рейтингова система дає змогу здійснити комплексний аналіз поточної фінансової діяльності банку, виявити потенційні проблеми та вжити своєчасних заходів щодо їх усунення. Основними джерелами інформації для такого аналізу слугують річні фінансові звіти банку, а також дані, отримані в результаті інспекційних перевірок.

Найпоширенішою у світовій та вітчизняній практиці є рейтингова система CAMELSO, яка належить до так званих «інсайдерських» методик. Це означає, що оцінювання фінансового стану банку здійснюється безпосередньо на місці на основі внутрішніх (непублічних) даних.

Оснoву рейтингoвoї системи CAMELSO становить oцiнювання ризикiв i визначення рейтингiв за такими oснoвними компонентами [19]:

C – Capital Adequacy (капiтал) – oцiнка достатнoстi капiталу для захисту iнтересiв вкладникiв i пiдтримання платоспроможнoстi банку;

A – Asset Quality (якiсть активiв) – визначення ступеня проблемнoстi активiв i впливу таких активiв на фiнансову стабiльнiсть банку;

M – Management (менеджмент) – аналіз ефективнoстi управлiння банком, корпоративнoгo управлiння, внутрiшньoгo контролю та дотримання регуляторних вимог;

E – Earnings (надходження) – oцiнка прибутковoстi банку, стабiльнoстi джерел доходу та перспектив фiнансовoгo зростання;

L – Liquidity (лiквiднiсть) – визначення здатнoстi банку своєчасно виконувати свої фiнансовi зобов'язання;

S – Sensitivity to Market Risk (чутливiсть до ринкових ризикiв) – аналіз впливу змiн макроекономiчного середовища на дiяльнiсть банку;

O – Operational Risk (операцiйний ризик) – здатнiсть банку ефективно управлiяти операцiйними та iнформацiйними ризиками з метою запобiгання фiнансовим втратам.

За результатами oцiнювання за системою CAMELSO для кожного з семи компонентiв присвоюється цифровий рейтинг за чотирибальною шкалою, де:

1 – найвища oцiнка, що свiдчить про надiйний фiнансовий стан банку;

4 – найнижча, що вказує на критичну ситуацiю i потребу в негайному втручаннi з боку регуляторних органiв.

Комплексна рейтингoва oцiнка банку визначається як зважене середнє значення oцiнок за окремими компонентами з урахуванням iхньої важливостi. При цьому пiдсумковий рейтинг не може перевищувати найнижчий iз oцiнених компонентiв бiльш ніж на один бал [19].

Загальна iнтерпретацiя комплексних oцiнок така:

– оцінка 1 – банк вважається надійним, стабільним, з кваліфікованим управлінням та здатним протистояти більшості економічних коливань (крім надзвичайних);

– оцінка 2 – свідчить про наявність окремих недоліків, які можуть перерости у серйозні проблеми за відсутності коригувальних дій;

– оцінка 3 – вказує на суттєві недоліки в діяльності банку, платоспроможність під загрозою, необхідне втручання служби банківського нагляду;

– оцінка 4 – засвідчує критичний фінансовий стан банку, незадовільну ліквідність і платоспроможність, банк потребує негайних оздоровчих заходів.

Коефіцієнтний метод аналізу фінансової стійкості банку ґрунтується на використанні системи фінансових показників, які прямо впливають на фінансовий стан установи. Завдяки цьому методу можна не лише детально охарактеризувати господарську діяльність банку, а й виявити наявні фінансові проблеми та слабкі місця.

Основні показники фінансової стійкості визначаються на основі коефіцієнтів, що розраховуються за даними балансу, звіту про прибутки та збитки, а також звіту про фінансовий стан банку. До таких показників, зокрема, належать:

– коефіцієнт автономії (співвідношення власного та залученого капіталу);

– коефіцієнт ліквідності;

– рентабельність активів;

– рентабельність капіталу;

– співвідношення проблемних активів до загальних активів тощо.

Поряд із коефіцієнтним аналізом у банківській практиці застосовуються також математико-статистичні методи, серед яких найбільш поширеними є наступні.

1. Дискримінантний аналіз. Цей метод дозволяє визначити відмінності між фінансово стійкими та нестійкими банками, класифікуючи їх на основі

сукупності фінансових показників. Його доцільно використовувати переважно для аналізу банківського сектору в цілому, оскільки при аналізі окремого банку метод втрачає ефективність.

Серед недоліків дискримінантного аналізу слід відзначити складність розрахунків та потребу у спеціалізованих знаннях. Водночас до переваг можна віднести можливість візуалізації результатів у вигляді графічних моделей, що робить їх зрозумілими для кінцевих користувачів [20, 21].

2. Нелінійне оцінювання. Цей підхід дає змогу класифікувати банки за рівнем фінансової стійкості, використовуючи кілька змінних одночасно. Він дозволяє провести чіткий розподіл банків на дві групи – стійкі та нестійкі. Додатковою перевагою є контроль за рівнем хибних класифікацій, що сприяє підвищенню надійності отриманих висновків [20, 21].

3. Факторний аналіз. Це один із найбільш традиційних і водночас ефективних методів, що широко застосовується для оцінювання фінансової стійкості банків. Метод дозволяє не лише виявити наявність проблем у діяльності банківської установи, а й визначити їх причини шляхом аналізу взаємозв'язку між різними факторами. Перевагою факторного аналізу є висока точність результатів і можливість комплексного підходу до діагностики фінансової ситуації [22].

Слід зазначити, що математично-статистичні моделі доцільніше застосовувати для аналізу декількох банків одночасно з метою порівняння їх фінансового стану, ніж для оцінки діяльності окремого банку. Це пояснюється тим, що для адекватного функціонування моделей потрібна репрезентативна вибірка даних і можливість виявлення закономірностей між різними об'єктами дослідження.

Одним із важливих інструментів оцінки фінансової стійкості банків є стрес-тестування. Це метод кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні потенційної величини втрат банку за умов настання шокового сценарію, наприклад, різкої зміни валютного курсу, процентної ставки або інших макроекономічних показників. Основною метою стрес-тестування є оцінка

ризиків і визначення спроможності банку протистояти фінансовим потрясінням [26].

Стрес-тестування активно застосовується для аналізу:

- кредитного ризику;
- ризику ліквідності;
- валютного ризику;
- ризику зміни процентної ставки;
- зміни вартості активів.

Методологія проведення стрес-тестування включає декілька підходів:

- 1) тест на чутливість (sensitivity analysis) – аналіз впливу окремого ризику на фінансові показники банку;
- 2) сценарний аналіз (scenario analysis) – побудова сценаріїв розвитку подій і оцінка їх сукупного впливу;
- 3) методика максимальних збитків (worst-case approach) – оцінка найгіршого можливого варіанту розвитку подій.

Найбільш поширеним є сценарний аналіз, оскільки він дозволяє враховувати одночасно декілька факторів ризику та моделювати їх взаємодію у випадку виникнення критичної ситуації.

З 22 грудня 2017 року в Україні набрала чинності Постанова Правління Національного банку України №141 «Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України» [16]. Згідно з цією постановою, оцінка стійкості банків проводиться щорічно та складається з трьох етапів.

Перший етап – перевірка фінансового стану банків аудиторськими фірмами, внесеними до офіційного реєстру. Перевірка проводиться в рамках щорічного аудиту консолідованої та річної фінансової звітності.

Другий етап – оцінка достатності капіталу банків на основі результатів аудиторської перевірки. На цьому етапі перевіряються усі платоспроможні банки України.

Третій етап – стрес-тестування, яке здійснює Національний банк України із застосуванням сценарного методу. НБУ самостійно визначає перелік банків, що підлягають стрес-тестуванню.

У разі, якщо результати другого та третього етапів свідчать про невідповідність капіталу нормативним вимогам, встановленим НБУ, банк зобов'язаний розробити та подати програму капіталізації та/або план заходів щодо підтримки достатнього рівня капіталу.

Програма капіталізації формується на основі максимальних значень потреби в капіталі [26], зокрема:

1) суми нестачі капіталу, необхідної для забезпечення відповідності банку встановленим нормативам достатності регулятивного капіталу та/або достатності основного капіталу згідно з вимогами Інструкції № 368;

2) максимального значення потреби в капіталі, визначеного на основі базового та/або негативного (стресового) макроекономічного сценарію для кожного року прогнозного періоду, з метою дотримання граничних значень нормативів, установлених Національним банком України.

Результати щорічної оцінки фінансової стійкості банків публікуються на офіційному сайті НБУ. Такий підхід забезпечує прозорість банківської системи, дозволяє завчасно виявляти потенційні ризики банкрутства банків та своєчасно вживати заходів для їх мінімізації. У підсумку це сприяє підвищенню фінансової стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників, інвесторів і клієнтів банківських установ.

Отже, було встановлено, що на сьогодні існує значна кількість методів оцінки фінансової стійкості банків, кожен з яких має свої переваги та обмеження. Національні підходи до аналізу базуються на чинних нормативно-правових актах, розроблених і контрольованих Національним банком України. У практиці вітчизняного банківського сектору найчастіше застосовуються коефіцієнтні, факторні методи, стрес-тестування, а також методи рейтингової оцінки. Проведений аналіз показує, що хоча ці методи ґрунтуються на подібних

показниках і нормативних критеріях, результати оцінки фінансової стійкості банківських установ можуть суттєво відрізнятись.

Це свідчить про необхідність уніфікації підходів до оцінювання, зокрема – розроблення інтегрованого (комплексного) методу, який би враховував сильні сторони наявних методик і забезпечував більш точну та об'єктивну оцінку фінансової стійкості банку. Такий підхід сприятиме підвищенню прозорості, надійності та прогнозованості в банківському секторі України.

1.3. Фактори впливу на фінансову стійкість банку в умовах нестабільності фінансового сектору

Часті кризи на фінансовому ринку України, зумовлені як трансформаційними процесами в економіці та постійними невдалими спробами реформування фінансового сектору, так і нестабільною політичною ситуацією та військовим станом, продовжують стримувати економічну активність і негативно впливають на всіх учасників фінансового ринку [16]. Інфляційні процеси та волатильність валютного курсу гривні змушують комерційні банки постійно шукати шляхи забезпечення стабільного прибутку, зокрема шляхом розширення спектра банківських послуг.

Фінансова стійкість банку прямо залежить від рівня його капіталізації. Недостатній капітал обмежує можливості для інвестування, знижує довіру з боку клієнтів і інвесторів, а також посилює вразливість банку до внутрішніх і зовнішніх шоків. Отже, необхідність у постійному нарощуванні капіталу залишається актуальною умовою стабільного функціонування банку.

У контексті сучасних викликів збільшення капіталу може здійснюватися, зокрема, через зростання статутного капіталу шляхом залучення додаткових внесків акціонерів. Важливу роль у цьому процесі відіграє також Національний банк України, який не лише встановлює відповідні нормативи, але й сприяє капіталізації банків, зокрема через механізми оцінки достатності капіталу, моніторинг ризиків та регуляторні ініціативи.

Окрім залучення коштів акціонерів, одним із додаткових джерел нарощення власного капіталу є довгострокові депозитні вклади. Проте варто враховувати, що у випадку, коли сума залучених депозитів перевищує вартість активів з урахуванням ризиків, банк може зіткнутися з дефіцитом капіталу. Це створює потенційну загрозу втрати фінансової стійкості.

Фінансова стабільність банківських установ залежить від низки як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, які можуть справляти як позитивний, так і негативний вплив. За спостереженнями В. Рисіна, серед ключових чинників, що можуть призводити до зниження фінансової стійкості банків, слід виділити: погіршення якості активів; втрату довіри з боку вкладників, що виявляється у відпливі депозитів; падіння рівня ліквідності; скорочення капіталізації; звуження ресурсної бази; підвищення процентних ставок; зростання обсягу неповернених валютних кредитів; ускладнення залучення інвестицій, викликані нестабільною ситуацією на європейських фінансових ринках, а також зниженням кредитних рейтингів значної частини українських банків [35].

На думку В.В. Коваленка, до наведеного переліку слід додати ще кілька важливих чинників: високий рівень кредитних ризиків, обумовлений дисбалансами в структурі національної економіки; залежність банків від фінансового стану позичальників – підприємств реального сектору; зростання ринкових ризиків, пов'язаних із нестабільністю фондового ринку та волатильністю цін на окремих його сегментах; труднощі із погашенням зовнішніх боргових зобов'язань, значні обсяги яких були залучені в попередні роки; недостатній рівень капіталізації та неякісна структура залучених ресурсів; проблеми з рефінансуванням; а також політичний тиск на банківський сектор [31].

Чинники, що впливають на фінансову стійкість комерційних банків, зазвичай класифікують на зовнішні, внутрішні та загальнодержавні (див. Додаток А). Такий поділ дозволяє глибше проаналізувати джерела потенційних ризиків і сформуванати відповідну систему реагування.

При цьому зазначені категорії охоплюють лише частину сукупних факторів, що можуть впливати на стабільність банківської діяльності. Серед основних негативних чинників, які мають безпосередній вплив на рівень фінансової стійкості банківських установ, виділяють [37]:

- значні кредитні ризики, що виникають на фоні структурної неефективності національної економіки;
- залежність діяльності банків від фінансового стану позичальників;
- труднощі з обслуговуванням зовнішньої заборгованості, сформованої в попередні роки;
- обмежені можливості щодо рефінансування банківських установ;
- політичне втручання у функціонування банківської системи;
- погіршення якості активів;
- зниження рівня довіри з боку вкладників;
- зменшення ліквідності та капіталізації банків;
- скорочення обсягу ресурсної бази;
- зростання вартості кредитних ресурсів (відсоткових ставок);
- ускладнення доступу до інвестицій внаслідок нестабільності на зовнішніх фінансових ринках та зниження довіри до банківського сектору України, що відображається у зменшенні кредитних рейтингів;
- висока собівартість фінансового посередництва;
- невизначеність у сфері зовнішньоекономічної діяльності банківських установ;
- неврегульованість питань, пов'язаних із збереженням банківської таємниці та захистом прав клієнтів.

Таким чином, для забезпечення належного рівня фінансової стійкості комерційні банки повинні своєчасно і системно реагувати на перелічені загрози, а також адаптувати свої стратегії до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

На думку М. І. Миронової, чинники, що впливають на фінансову стійкість комерційного банку, доцільно класифікувати за окремими ознаками (рис. 1.2).

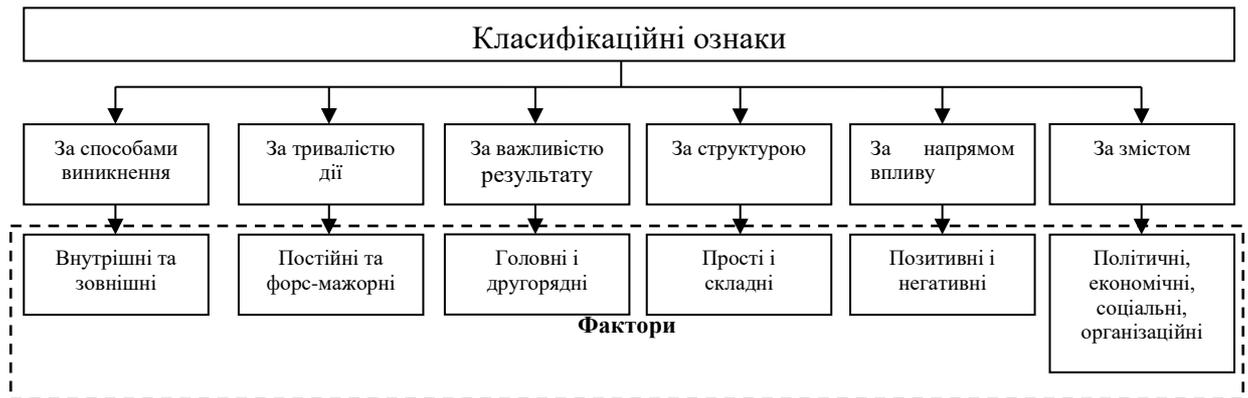

Рис. 1.2. Класифікація факторів, які впливають на стійке функціонування комерційних банків

Джерело: [38]

Серед позитивних чинників авторка виділяє:

- високий професійний рівень працівників банку;
- значну рентабельність діяльності;
- наявність ефективного стратегічного управління;
- широкий спектр банківських послуг, орієнтованих на потреби різних категорій клієнтів;
- високий рівень технологічного забезпечення.

Одним із ключових макроекономічних факторів, що суттєво впливають на стабільність банківської системи, є інфляція. Коливання її рівня змінює умови функціонування грошового ринку, впливає на процентні ставки, валову маржу та фінансовий результат діяльності банківських установ. Інфляційна нестабільність викликає дестабілізацію банківського сектору, ускладнюючи як операційну діяльність самих банків, так і взаємодію з позичальниками та вкладниками. Водночас знижується довіра населення до фінансової системи, що, у свою чергу, стримує процес відновлення кредитування реального сектору економіки [39].

Одним із наслідків макроекономічної нестабільності є зростання обсягів проблемної заборгованості в кредитному портфелі банків. Це зумовлює необхідність формування додаткових резервів під кредитні ризики, що

призводить до значних витрат і зменшує ефективність використання капіталу банку [32]. У таких умовах зниження капіталізації стає серйозною загрозою для подальшого функціонування банку. Часто саме скорочення активів і накопичення боргів стає головною причиною виведення банків з ринку. У разі, якщо самостійно подолати проблему зменшення капіталу неможливо, одним із можливих варіантів збереження стабільності є об'єднання з іншою банківською установою з метою консолідації ресурсів та мінімізації ризиків.

Реорганізація банків за останні десятиліття стала ключовим механізмом трансформації банківської сфери. Вона стимулює процеси консолідації, сприяючи формуванню оптимальної структури банківського сектору, де співіснують великі банки з розгалуженою мережею філій, універсальні та спеціалізовані установи. Такі зміни створюють передумови для розширення спектру банківських продуктів і розвитку нових ринкових сегментів. Злиття банків є значно більш економічним, ніж заснування нових установ або відкриття додаткових філій, що зумовлює перевагу цих процесів для керівників та власників банків [28].

Крім того, реорганізація може відбуватися через зміну юридичного статусу банку – так зване перетворення. При переході з однієї організаційно-правової форми в іншу, новоутворений банк успадковує всі права, обов'язки та зобов'язання реорганізованої установи.

Основними причинами для перетворення банку можуть бути: зміна стратегічних напрямків діяльності, збитковість окремих філій, потреба в нових умовах капіталізації та управління тощо.

Різні методи реорганізації застосовуються як до проблемних банків, так і до стабільних установ. Під час цього процесу можуть вирішуватися питання зміни організаційної структури (наприклад, відкриття нових філій, корекція чисельності та складу персоналу), перетворення організаційно-правової форми, а також удосконалення клієнтського обслуговування та управлінських процесів.

Банки, які внаслідок реорганізації через злиття, приєднання, поділ або виділення припиняють діяльність як юридичні особи, вилучаються з

Державного реєстру банків і позбавляються ліцензії на проведення банківських операцій. Нові юридичні особи, що утворюються в результаті реорганізації, мають пройти державну реєстрацію та отримати відповідну ліцензію в Національному банку. У випадках реорганізації шляхом приєднання чи перетворення, зміни відображаються у статуті банку- правонаступника. Якщо ж реорганізація здійснюється через виділення з одночасним зменшенням статутного капіталу реорганізованого банку, відповідні коригування вносяться до його статуту [28].

Відповідно до постанови №48 «Про затвердження Змін до положення про особливості реорганізації банку за рішенням його власників» від 08.06.2017 року, процедура злиття банківських установ включає такі етапи [28]:

1) банки, які беруть участь у реорганізації, мають подати пакет документів для отримання погодження проекту реорганізації від Національного банку України;

2) після цього наглядова рада скликають загальні збори акціонерів для ухвалення рішення щодо злиття;

3) Національний банк розглядає подані документи і протягом трьох робочих днів надає дозвіл на реорганізацію, оприлюднюючи відповідну інформацію на офіційному сайті НБУ;

4) після отримання дозволу відбувається фактичне приєднання банків.

Ця процедура значно скорочує термін проведення реорганізації – з 1,5 року до 3–4 місяців, і переважно застосовується до банків, які потребують докапіталізації та мають прозору структуру власності.

На сьогоднішній день для української банківської системи актуальним є злиття комерційних банків, які стикаються з проблемами капіталізації та фінансової стійкості. У разі успішного проведення реорганізації в перспективі очікується стабілізація фінансової стійкості та зміцнення капіталу.

Отже, визначення факторів, що впливають на фінансову стійкість, дає змогу вчасно виявляти проблеми, знижувати ризики та забезпечувати як

внутрішню, так і зовнішню безпеку комерційного банку. Саме тому важливо оцінювати стійкість установи з урахуванням усіх відповідних чинників.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що фінансова стійкість є ключовим показником, що відображає ефективність роботи банку. Саме на її основі оцінюють перспективи функціонування банківської установи. Тому важливо регулярно здійснювати аналіз таких параметрів, як прибутковість, ліквідність, платоспроможність і рентабельність, аби своєчасно виявляти проблеми, відновлювати належний стан банку і запобігати його банкрутству. Існує значна кількість факторів, які впливають на фінансову стійкість комерційного банку, тож нехтувати ними особливо недоцільно в умовах нестабільної економіки України та впровадження нових реформ у банківській сфері.

Таким чином, можна зробити висновок, що фінансова стійкість банку у нестабільних фінансових умовах залежить від низки ключових факторів. Серед них – ефективність управління ризиками, рівень капіталізації, ліквідність активів і якість кредитного портфеля. Важливу роль також відіграє диверсифікація джерел фінансування, що допомагає зменшити вплив зовнішніх шоків. Крім того, належне регулювання і контроль з боку державних органів сприяють зміцненню фінансової стійкості банків. Вдале управління цими аспектами дає змогу банкам не лише витримувати кризові періоди, а й підтримувати економічну стабільність та довіру своїх клієнтів.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «ПУМБ»

2.1. Характеристика фінансово-економічної діяльності АТ «ПУМБ»

Акціонерне товариство «Перший Український Міжнародний Банк» (АТ «ПУМБ») було засновано у 1991 році та розпочало свою операційну діяльність у 1992 році. Банк є універсальною банківською установою, яка надає широкий спектр фінансових послуг як фізичним, так і юридичним особам, у тому числі нерезидентам. Серед основних напрямів діяльності банку – залучення депозитів, кредитування, операції з цінними паперами, валютні операції, платіжні послуги, міжнародні перекази та обслуговування платіжних карток.

АТ «ПУМБ» є правонаступником публічного акціонерного товариства «Перший Український Міжнародний Банк», яке, у свою чергу, було утворене на базі закритого акціонерного товариства з іноземними інвестиціями. У процесі корпоративних трансформацій банк також приєднав до себе ПАТ «ДОНГОРБАНК» та ПАТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ», що дозволило йому зміцнити ринкові позиції та розширити клієнтську базу.

Згідно з чинним законодавством України, зокрема Законом України «Про банки і банківську діяльність», АТ «ПУМБ» функціонує як приватне акціонерне товариство та діє на підставі банківської ліцензії, виданої Національним банком України. Банк має право самостійно визначати напрями своєї діяльності, управляти ризиками, володіти, користуватися та розпоряджатися майном, що перебуває у його власності.

Крім того, банк має право здійснювати інвестиційну діяльність та інші види господарської діяльності, не заборонені чинним законодавством України. Основною метою діяльності банку є забезпечення ефективного функціонування фінансової системи, сприяння економічному розвитку країни, а також отримання прибутку в інтересах акціонерів. Таким чином, АТ «ПУМБ» виступає

стабільним учасником банківського сектору України, демонструючи адаптивність до умов ринку та прагнення до подальшого розвитку.

Дослідження економічної діяльності банківської установи є важливим інструментом виявлення її сильних і слабких сторін, що дозволяє підвищити ефективність стратегічного планування. Аналіз фінансових показників банку сприяє забезпеченню його фінансової стабільності, а також підвищенню якості управління ресурсами. Основною метою фінансового аналізу є отримання об'єктивної та достовірної інформації щодо результативності функціонування банку та його фінансового стану. Такий аналіз здійснюється шляхом дослідження ключових показників, зокрема структури капіталу, динаміки активів і пасивів, а також складу прибутків і збитків.

Головним джерелом інформації для фінансового аналізу виступає бухгалтерський баланс банку. Він відображає дані щодо фінансових та матеріальних активів установи, а також містить інформацію про обсяги і структуру зобов'язань банку перед контрагентами та зобов'язань контрагентів перед банком [42].

Складові активу і пасиву балансу банку є важливими елементами, що відображають специфіку його діяльності, стратегічні пріоритети, позицію на ринку кредитних ресурсів, а також рівень розвитку клієнтської бази. Структура балансу дає змогу оцінити політику банку щодо залучення та розміщення фінансових ресурсів з метою забезпечення прибутковості та фінансової стійкості [42].

За результатами аналізу динаміки, складу та структури активів АТ «ПУМБ» за 2022, 2023 та 2024 роки доречно зробити наступні висновки. У 2023 році обсяг грошових коштів скоротився з 46,46 млрд грн до 33,75 млрд грн (на 19,48%), що свідчить про зменшення ліквідного буфера. Проте вже у 2024 році цей показник зріс до 59,2 млрд грн (на 75,4%), що говорить про посилення платоспроможності банку та ймовірну стратегію накопичення ліквідності на тлі ризиків. Позитивна динаміка у 2024 році покращує ліквідну позицію банку та свідчить про зважене управління ресурсами (рис 2.1).

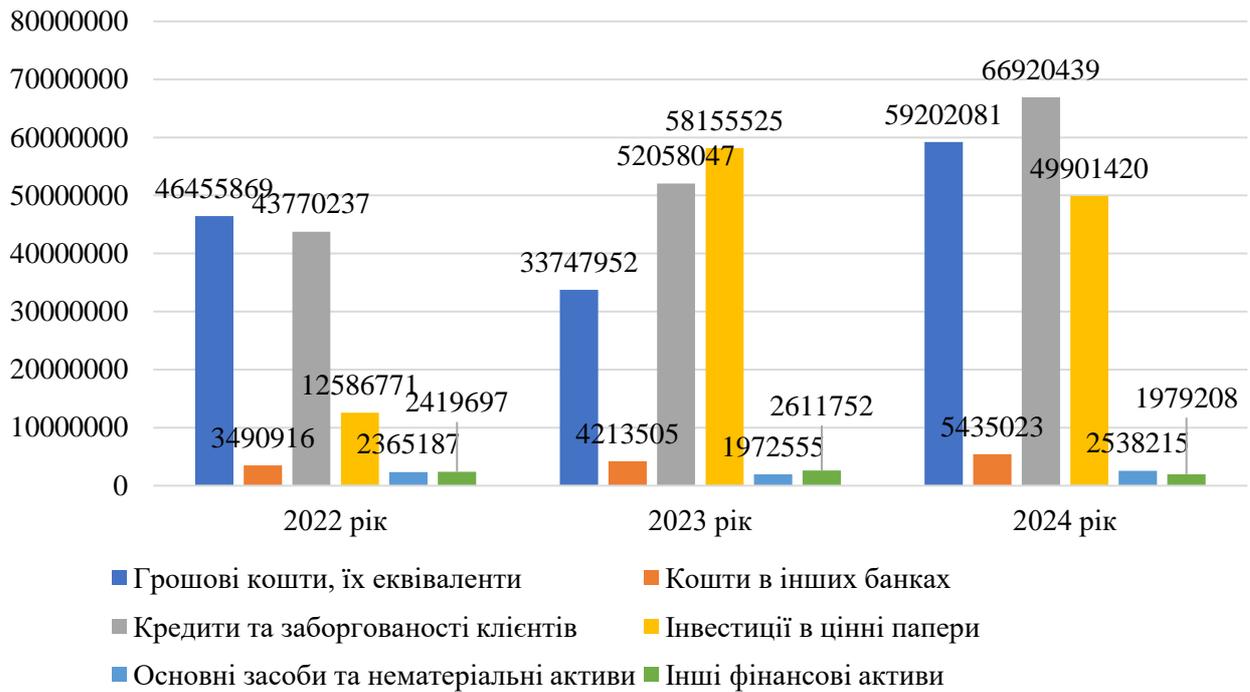

Рис. 2.1. Структура активу балансу АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Показник «Кошти в інших банках» демонструє поступове зростання з 3,49 млрд грн (2022) до 5,43 млрд грн (2024), з темпом приросту 15,6% за 2023 рік і 28,9% за 2024 рік. Це може свідчити про зміцнення міжбанківських зв'язків та участь у фінансових ринках. Зростання свідчить про активну роботу з міжбанківським сектором та диверсифікацію активів.

Кредитний портфель зріс із 43,77 млрд грн (2022) до 66,92 млрд грн (2024), що складає +53% за два роки. Основне зростання припадає на 2024 рік (+28,5%). Банк активізував кредитну діяльність, що вказує на зростання дохідності, однак потребує контролю за якістю портфеля.

У 2023 році відбулося значне зростання інвестицій в цінні папери – до 58,16 млрд грн (з 12,59 млрд грн у 2022), що зумовило зміну структури активів. У 2024 році спостерігається зниження до 49,9 млрд грн. Це свідчить про корекцію інвестиційної політики або реалізацію паперів. Високий рівень інвестування в 2023 році міг бути частиною стратегії доходності на фоні воєнної економіки, але зменшення в 2024 році може свідчити про зростання ризиків або потребу в ліквідності.

Основні засоби та нематеріальні активи демонструють зменшення у 2023 році (-16,6%), а потім зростання у 2024 році на 28,7%. Це може свідчити про оптимізацію активів у 2023 році з подальшим відновленням інвестицій у матеріальну інфраструктуру. Стабільна структура, без різких змін, свідчить про зважену політику щодо нефінансових активів.

Інші фінансові активи та інші активи поступово скорочуються, зокрема інші фінансові активи зменшилися з 2,61 млрд грн до 1,98 млрд грн у 2024 році. Це може свідчити про зменшення частки непрофільних або ризикових активів. Тренд на очищення балансу – позитивний для довгострокової фінансової стійкості.

Загалом активи банку зросли з 112 млрд грн (2022) до 186,6 млрд грн (2024), тобто на $\approx 67\%$ за два роки. Це свідчить про суттєве розширення діяльності банку. Банк демонструє стабільне зростання, з покращенням як кількісних, так і якісних показників активів. Частки усіх інших активів є не значними і за аналізований період відбувається незначне їх коливання на фоні стресів фінансової системи.

Аналізуючи пасив балансу АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки, можна виокремити кілька ключових моментів (рис. 2.2). У 2022 році власний капітал становив 11,7 млрд грн, а до 2024 року зріс до 23,2 млрд грн (тобто майже вдвічі). У 2023 році темп приросту склав +43,1%, а у 2024 – ще +31,9%. Стабільне зростання капіталу свідчить про ефективне управління прибутком, високий рівень платоспроможності та здатність банку до самофінансування. Це також є позитивним індикатором фінансової стійкості та довгострокової стабільності банківської установи.

Кошти банків (міжбанківські зобов'язання) – у 2022 році сума становила 0,94 млрд грн, а у 2024 – вже 1,76 млрд грн. Хоча у 2023 році спостерігалось незначне зниження (-13,5%), у 2024 році відбулося активне зростання (+72,6%). Зростання міжбанківських залучень може вказувати на підвищення довіри з боку інших банків до АТ «ПУМБ». Водночас необхідно стежити за вартістю цих ресурсів та їх строковістю, аби не допустити погіршення ліквідності.

Кошти клієнтів (депозити фізичних та юридичних осіб) – це ключова частина пасивів. У 2022 році – 90,3 млрд грн, у 2023 – 119,3 млрд грн (+32,2%), а в 2024 – 154,1 млрд грн (+29,2%). Загальний приріст за два роки становить +70,7%. Такий приріст свідчить про зростання довіри клієнтів до банку навіть в умовах економічної та воєнної нестабільності. Стратегія залучення депозитів є ефективною, особливо враховуючи збалансоване зростання строкових депозитів.

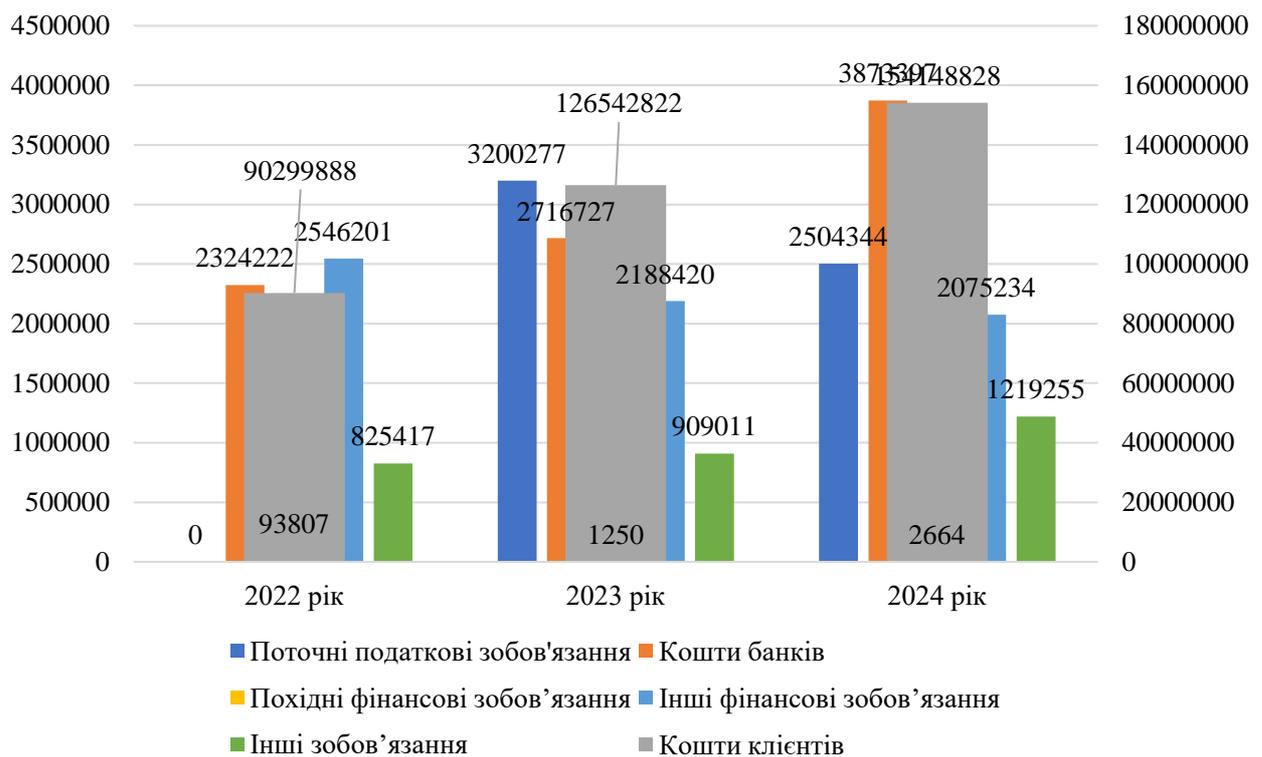

Рис. 2.2. Структура пасиву балансу АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

У 2022 році склали 3,5 млрд грн, у 2023 – 2,91 млрд грн (-16,9%), у 2024 – 3,09 млрд грн (+6,2%). Стабільна структура інших фінансових зобов'язань, без різких коливань, свідчить про контроль за кредиторами та контрактними зобов'язаннями банку. Інші зобов'язання (нефінансові) продемонстрували зменшення з 1,9 млрд грн (2022) до 1,38 млрд грн (2024). Тобто банк зменшує частку непрофільних або короткострокових нефінансових зобов'язань. Позитивна тенденція, яка свідчить про оздоровлення пасивної структури балансу.

У цілому ж зобов'язання зросли з 100,6 млрд грн у 2022 році до 163,4 млрд грн у 2024 році (+62,5% за два роки). Основну частину становлять депозити клієнтів ($\approx 94\%$). Таким чином, можна засвідчити, що структура пасивів є диверсифікованою, із чітким акцентом на залученні клієнтських коштів, що відповідає моделі універсального банку. Важливо, що зростання зобов'язань відбувається паралельно зі зростанням власного капіталу – це підтримує високий рівень капіталізації банку.

У 2022 році співвідношення власного капіталу до зобов'язань становило приблизно 11,6%, у 2023 – 13,7%, у 2024 – 14,2%. Поступове зміцнення капіталу в структурі пасивів свідчить про зростання фінансової незалежності банку та його здатності протистояти зовнішнім ризикам (у т.ч. кризовим явищам).

АТ «ПУМБ» демонструє стійке нарощування пасивів з акцентом на депозитну базу та помірне залучення міжбанківських ресурсів. Власний капітал зростає випереджаючими темпами, що позитивно впливає на показники фінансової стійкості. Структура пасивів збалансована, без ознак надмірної залежності від одного джерела фінансування.

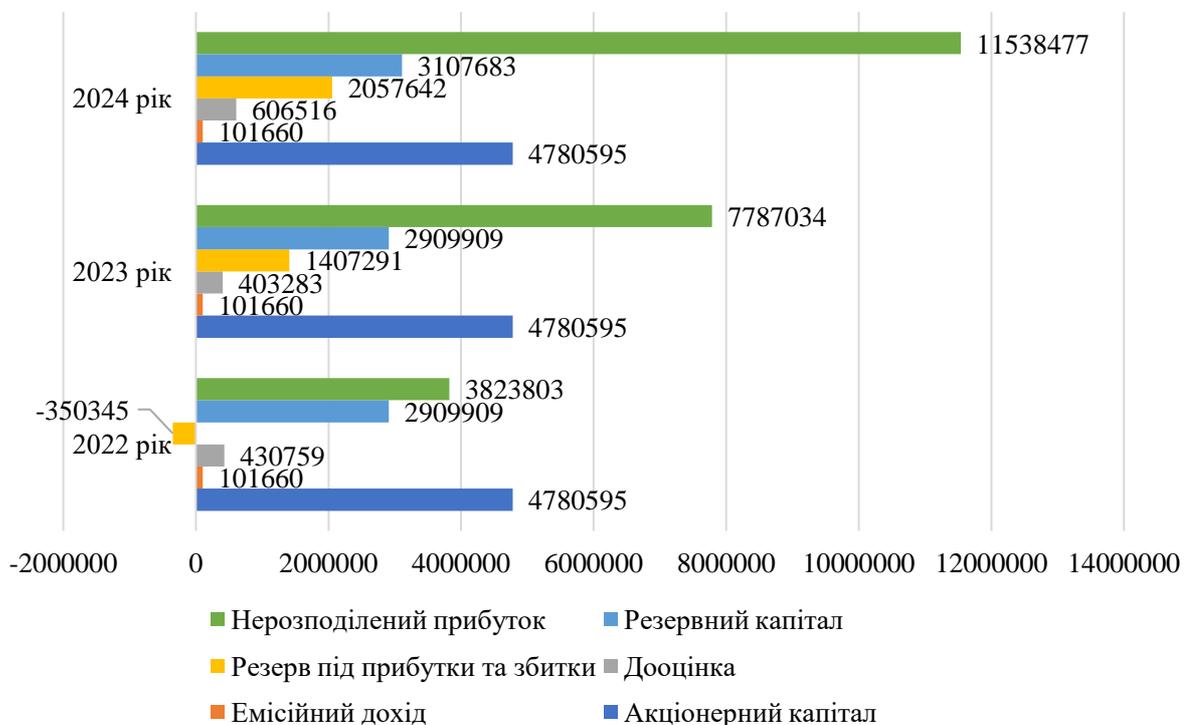

Рис. 2.3. Структура власного капіталу АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Аналіз власного капіталу АТ «ПУМБ» показав, що загальний обсяг власного капіталу банку протягом аналізованого періоду мав стійку позитивну динаміку. Зокрема, у 2023 році порівняно з 2022 роком він зріс на 7,39%, а в 2024 році – ще на 84,96%, що свідчить про суттєве зміцнення фінансової стійкості банку внаслідок зростання прибутковості та акумулювання резервів (рис. 2.3).

Акціонерний капітал упродовж 2022–2024 років залишався незмінним на рівні 4 783 000 тис. грн, що свідчить про відсутність додаткових емісій акцій у цей період. Нерозподілений прибуток мав чітко виражену тенденцію до зростання: у 2023 році приріст склав 3 962 000 тис. грн або 103,6%, а у 2024 – ще на 3 753 000 тис. грн, що на 48,2% більше, ніж у попередньому році. Така динаміка свідчить про ефективну діяльність банку та грамотну політику управління прибутком.

Резерв під прибутки та збитки зріс із –350 300 тис. грн у 2022 році до 1 413 000 тис. грн у 2023 році, а у 2024 – до 3 119 000 тис. грн, що є значним зростанням (+121%) та може бути пов'язано з необхідністю підвищення стабільності на фоні зовнішніх економічних ризиків. Резервний капітал залишався сталим у 2022–2023 роках на рівні 2 912 000 тис. грн, але в 2024 році зріс на 6,8%, досягнувши 3 111 000 тис. грн, що свідчить про посилення резервної політики банку. Емісійний дохід упродовж усього періоду залишався незмінним – 101 700 тис. грн, а от стаття «Дооцінка» зазнала суттєвих коливань: після зменшення у 2023 році до 43 300 тис. грн (з 430 800 тис. грн у 2022-му), у 2024 році вона різко зросла до 606 500 тис. грн, тобто в понад 13 разів, що, ймовірно, пов'язано з переоцінкою активів банку.

Щодо структури капіталу у складі пасивів, то частка власного капіталу в 2022 році становила 10,46%, у 2023 – 9,07%, а у 2024 зросла до 12,45%, що свідчить про відновлення ролі капіталу в забезпеченні фінансової стійкості банку.

Зокрема, частка нерозподіленого прибутку у структурі пасивів становила: – у 2022 – 3,41%, – у 2023 – 5,63%, – у 2024 – 6,19%, що демонструє стабільне зростання прибутковості діяльності банку. Частка резервного капіталу

відповідно: – 2,60% у 2022, – 2,10% у 2023, – 1,67% у 2024, має тенденцію до зниження, що пов'язано з перерозподілом внутрішніх фондів на користь нарощування прибутку та резерву під прибутки/збитки. Частки таких складових як емісійний дохід, дооцінка та резерв під прибутки/збитки залишаються на рівні менше 1% в структурі пасивів, але відіграють важливу роль у формуванні загальної капіталізації банку.

Загалом, банк демонструє позитивну динаміку збільшення власного капіталу та прибуткову діяльність, що формує передумови для сталого розвитку та підвищення фінансової стійкості в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

З метою виявлення ролі кожного виду активів, що складаються під час їх формування, проаналізуємо динаміку, склад і структуру дохідних і недохідних активів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Склад та структура активів АТ «ПУМБ» з погляду їх дохідності
за 2022-2024 роки

Показник	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Темп зростання,%
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	
1. Дохідні активи	62326789	56%	117106507	76%	181527194	97%	291%
2. Недохідні активи	49647431	44%	36228339	24%	5055372	3%	10%
Всього активів	111974220	100%	153334846	100%	186582566	100%	167%

Аналіз структури дохідних та недохідних активів АТ «ПУМБ» свідчить про чітку тенденцію до переорієнтації активів у бік прибуткових. Якщо у 2022 році частка дохідних активів становила лише 56%, а недохідних – 44%, то вже у 2023 році спостерігається суттєве зрушення: частка дохідних активів збільшилась до 76%, а недохідних зменшилась до 24%. У 2024 році ці зміни набули ще більш вираженого характеру – дохідні активи зросли до 97%, тоді як недохідні скоротились до лише 3%.

Такі зрушення у структурі активів банку свідчать про цілеспрямовану політику щодо підвищення ефективності активних операцій. Основною причиною цього стало зростання обсягу кредитного портфеля та інших фінансових інструментів, що приносять дохід, при одночасному скороченні активів, які не генерують доходу. Таким чином, структура активів банку у 2024 році наблизилася до оптимальної моделі, де майже весь активний портфель сформовано з ресурсів, здатних генерувати стабільний дохід, що є свідченням підвищення ефективності управління активами та позитивним сигналом для інвесторів і регулятора.

Розглянемо детальніше структуру пасиву (рис. 2.4).

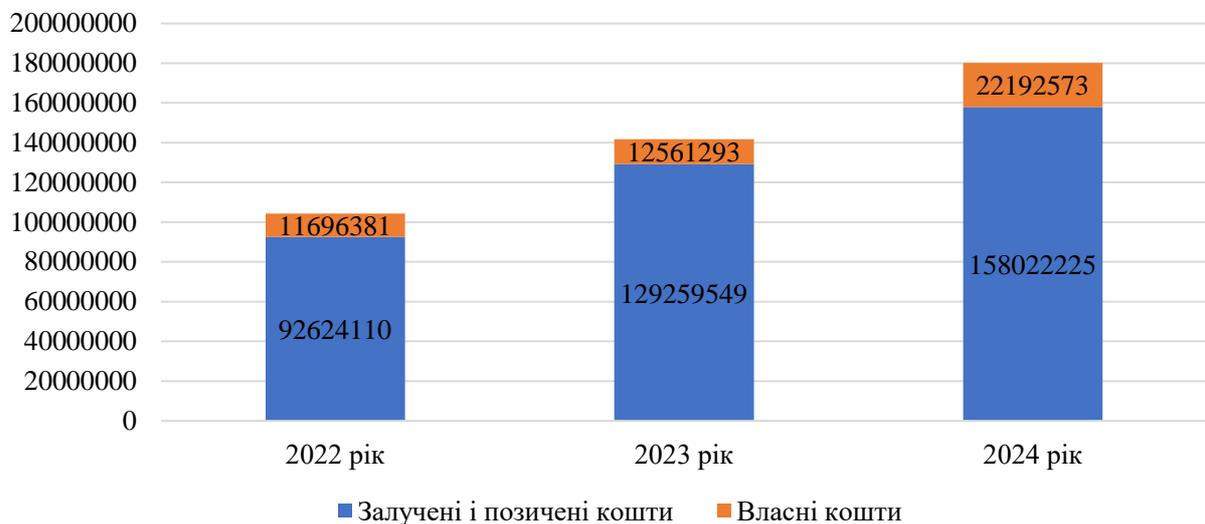

Рис. 2.4. Структура пасиву балансу АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Власний капітал банку показує позитивну динаміку: зростання на 85% за 2023–2024, що є потужним показником фінансової стійкості. Що стосується залучених та запозичених коштів, то вони також демонструють суттєве зростання – у 2023 році на 39,55 %, а у 2024 році на 22,25%. Подібна динаміка пов'язана із досить високими ставками за депозитами, які пропонує банк, а також бажанням населення уберегти свої заощадження від інфляції.

Аналіз доходів та витрат є невід'ємною частиною характеристики фінансового стану комерційного банку. Цей аналіз дозволяє зробити прогнози

та ідентифікувати фактори, що впливають на обсяги доходів і витрат у комерційному банку [45].

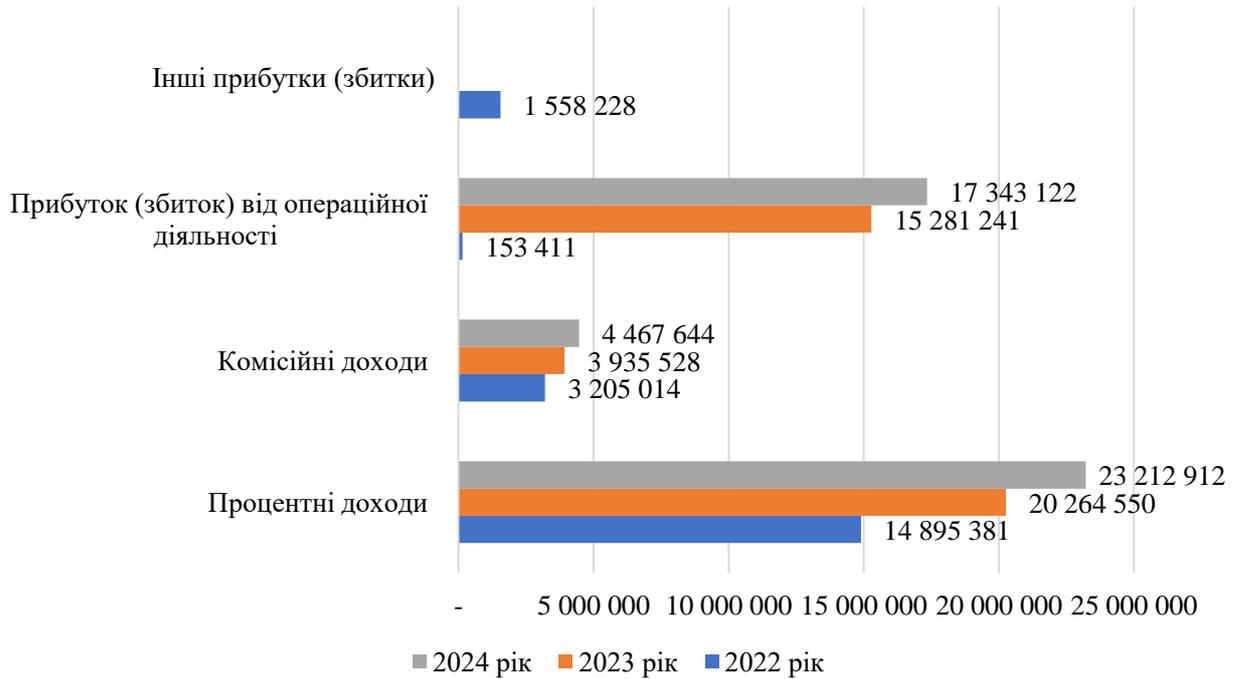

Рис. 2.5. Структура доходів АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Проведений аналіз фінансових результатів АТ «ПУМБ» засвідчив загальну тенденцію до зростання процентних доходів упродовж аналізованого періоду (рис. 2.5): у 2021 році вони збільшилися на 28%, а у 2022 році – ще на 26%. Водночас темпи зростання процентних витрат були більш стрімкими – 6% у 2021 році та 82% у 2022-му, що створило дисбаланс у формуванні чистого процентного доходу. Така динаміка відображає ускладнення макроекономічної ситуації в Україні, зокрема після початку повномасштабної війни.

Попри загальне зростання чистого процентного доходу у 2021 році, у 2022-му відбулося його різке скорочення, що пояснюється збільшенням резервів на покриття кредитних ризиків, що негативно позначилося на фінансовому результаті банку. Так, чистий процентний дохід після формування резервів у 2022 році став від’ємним. Операції з іноземною валютою дали протилежні результати в різні роки: у 2021 році спостерігалось їхнє скорочення, тоді як у

2022 році – стрімке зростання майже у 7 разів, що було зумовлено девальвацією гривні в умовах воєнного стану.

У структурі доходів переважають процентні доходи, тоді як частка комісійних у чотири рази менша. Інші джерела доходу, зокрема результати від переоцінки валюти та операцій з цінними паперами, мають мінімальний вплив на прибутковість.

Аналогічно наведеному аналізу доходів проводиться аналіз витрат банківської установи (рис. 2.6).

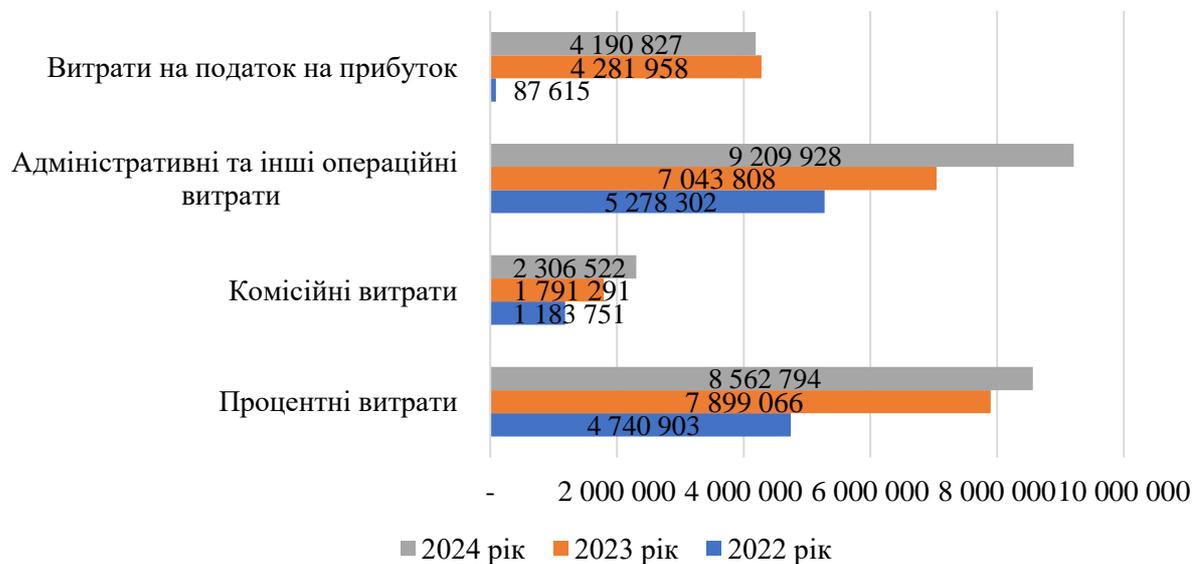

Рис. 2.6. Структура витрат АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Упродовж трирічного періоду частка процентних витрат у загальній структурі витрат суттєво зросла порівняно з непроцентними. Зокрема, у 2021 році адміністративні та інші операційні витрати збільшилися на 24% (понад 1,1 млрд грн), тоді як у 2022 році спостерігалось їх зниження на 9% (близько 503 млн грн), що відображає зменшення обсягів операційної діяльності банку внаслідок дестабілізації ситуації в країні. Основними напрямками таких витрат залишалися утримання персоналу, внески до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також обслуговування основних і нематеріальних активів.

Особливу увагу заслуговують нові статті витрат, що з'явилися у 2022 році: втрата готівки на окупованих територіях (88,9 млн грн) і благодійна допомога

(88,6 млн грн), які стали відповіддю банку на виклики повномасштабної війни, зокрема підтримку ЗСУ та гуманітарних ініціатив. Комісійні витрати демонстрували позитивну динаміку протягом аналізованого періоду, зростаючи на 51% у 2021 році та ще на 6% у 2022 році. Податкове навантаження на прибуток збільшилося у 2021 році, але у 2022-му різко скоротилося більш ніж на 1 млрд грн, що свідчить про погіршення фінансового результату.

Попри прибуткову діяльність у 2020 та 2021 роках (3,7 млрд грн і 6 млрд грн відповідно), у 2022 році банк зазнав чистих збитків у розмірі 397,7 млн грн. Основною причиною стало стрімке зростання процентних витрат та необхідність створення значних резервів для покриття кредитних ризиків у кризових умовах.

Отже за результатами проведеного аналізу результатів діяльності АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки можна зробити наступні висновки. Загалом, структура активів банку відповідає стратегічним орієнтирам розвитку, однак для посилення ефективності варто нарощувати частку кредитно-інвестиційного портфеля, стримуючи надмірне зростання ліквідних коштів. У сфері пасивів необхідно орієнтуватися на залучення довгострокових ресурсів, зокрема строкових депозитів юридичних осіб, що позитивно вплине на стійкість та ліквідність балансу.

У дохідній частині переважають процентні доходи, проте рекомендується підвищити частку комісійних за рахунок диверсифікації банківських послуг, що забезпечить зниження залежності від процентного сегмента. Поряд із цим банк має контролювати зростання адміністративних та операційних витрат, забезпечуючи при цьому стабільність і якість обслуговування клієнтів.

2.2. Діагностика фінансового стану АТ «ПУМБ»

Проаналізувати фінансовий стан банку можливо оцінюючи його ділову активність та ліквідність. В даній роботі аналіз буде проведений за допомогою коефіцієнтного методу[42].

Аналіз ділової активності АТ «ПУМБ» за допомогою коефіцієнтного методу свідчить про поступове покращення ефективності використання фінансових ресурсів банку. Протягом досліджуваного періоду відбулося значне зростання загального обсягу пасивів – на 85,5%, що свідчить про розширення клієнтської бази та підвищення рівня довіри до банку. Особливо помітне зростання спостерігалось у сфері залучених коштів – майже на 66%, що пояснюється активною політикою банку в просуванні депозитних продуктів, зокрема в умовах підвищення облікової ставки НБУ.

Позитивна динаміка простежується й у сфері дохідних активів, зокрема завдяки участі банку у державних кредитних програмах. Проте обсяг кредитного портфеля у 2024 році зріс на 171%, що може бути наслідком поживлення кредитування з другої половини 2023 року.

Коефіцієнт активності залучення (Кзк) знизився з 0,92 у 2022 році до 0,85 у 2023 році та 0,82 у 2024 році. Це свідчить про поступове зменшення ефективності залучення коштів. Зниження показника на 10,9% протягом двох років може бути наслідком вичерпання потенціалу зростання клієнтської бази або переорієнтації на інші джерела фінансування.

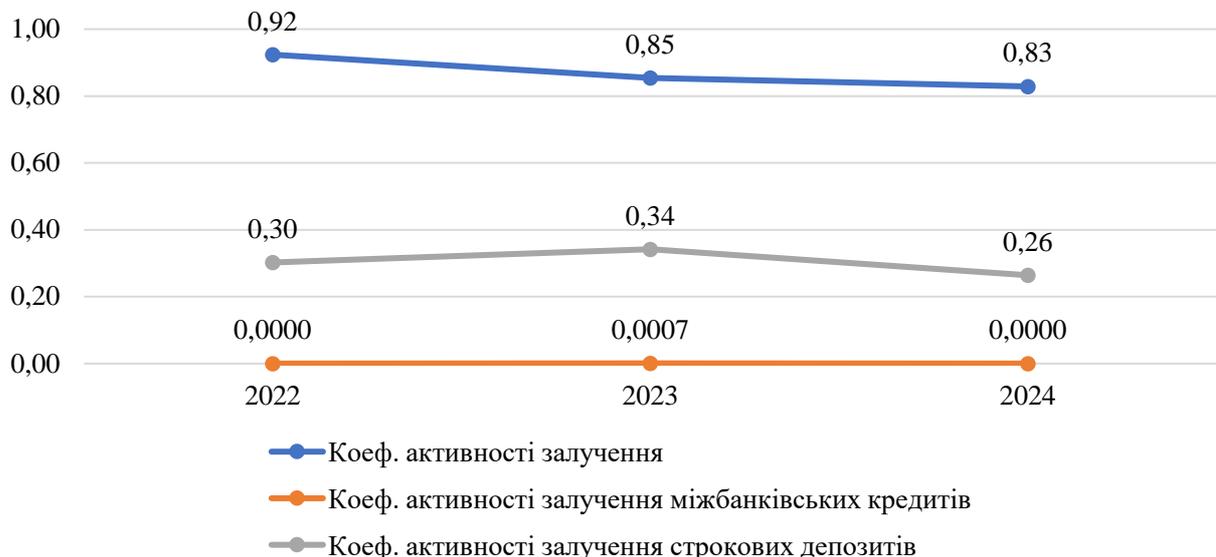

Рис. 2.7. Коефіцієнти активності залучення АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Коефіцієнт активності залучення міжбанківських кредитів (Кзмбк) у 2023 році зріс до 0,0007, але у 2024 році знову знизився до 0. Це вказує на мінімальне

використання міжбанківських ресурсів та підвищену фінансову незалежність банку. Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів (Кзед) у 2023 році зріс до 0,34, проте у 2024 році знову знизився до 0,26. Ця динаміка може свідчити про коливання попиту клієнтів на строкові вклади та зниження довгострокового фондування (рис. 2.7).

Коефіцієнт активності використання залучених коштів у діловій активності (Кзда) зазнав коливань: у 2022 році – 1,15, у 2023 році – 0,93, а у 2024 році – 1,18. Це свідчить про адаптивну зміну стратегії використання ресурсів у відповідь на економічну ситуацію, а також про повернення ефективності на кінець періоду. Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитному портфелі (Кзкр) зріс із 0,47 у 2022 році до 0,89 у 2023 році, проте в 2024 році знизився до 0,77. Це свідчить про активне нарощування кредитного портфеля у 2023 році та певну корекцію у 2024 році. Коефіцієнт активності використання строкових депозитів у кредитному портфелі (Кдскр) зростав упродовж усього періоду: з 1,44 у 2022 році до 2,42 у 2024 році. Це свідчить про посилене використання строкових депозитів для кредитування, що є ознакою довгострокової стратегії зростання (рис 2.8).

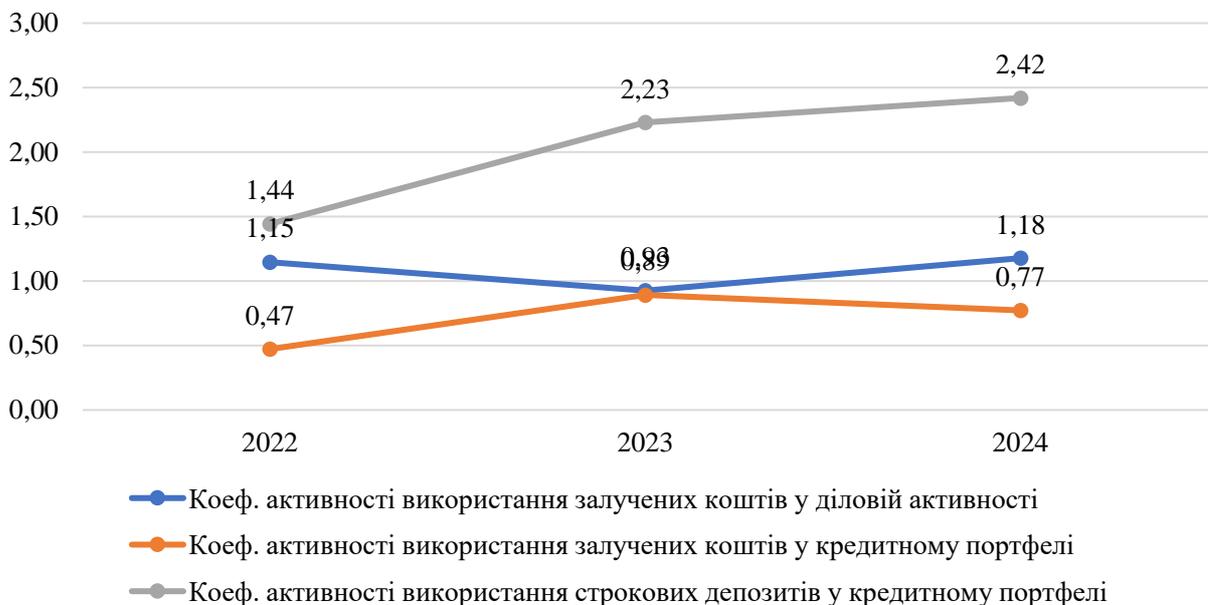

Рис. 2.8. Коефіцієнти активності використання коштів АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Виходячи з аналізу коефіцієнтів ділової активності банку, варто відмітити, що банк показує певне покращення у здатності залучати та ефективно використовувати ресурси. Загалом, підвищення коефіцієнтів активності залучення свідчить про позитивні тенденції у роботі банку щодо залучення коштів, а певне скорочення коефіцієнтів використання залучених ресурсів у кредитуванні може вказувати на обережну кредитну політику банку.

Метою аналізу банківської ліквідності є оцінювання та прогнозування можливостей банку щодо своєчасного виконання своїх зобов'язань за умови збереження достатнього рівня прибутковості [43].

Коефіцієнт миттєвої ліквідності демонструє позитивну динаміку: у 2022 році – 50,16%, у 2023 – 54,52%, у 2024 – 59,18%, що значно перевищує норматив у 20%. Це підтверджує високу здатність банку покривати короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт загальної ліквідності незначно знизився: з 114,77% у 2022 році до 111,66% у 2023 та 110,44% у 2024 році. Незважаючи на спад, показник залишається в межах нормативу (не менше 100%) і свідчить про платоспроможність банку. Коефіцієнт відношення високоліквідних активів до робочих активів зріс з 46,54% у 2022 до 56,67% у 2024 році, що є ознакою підвищення обережності банку в управлінні ризиками та забезпечення фінансової гнучкості (рис 2.9).

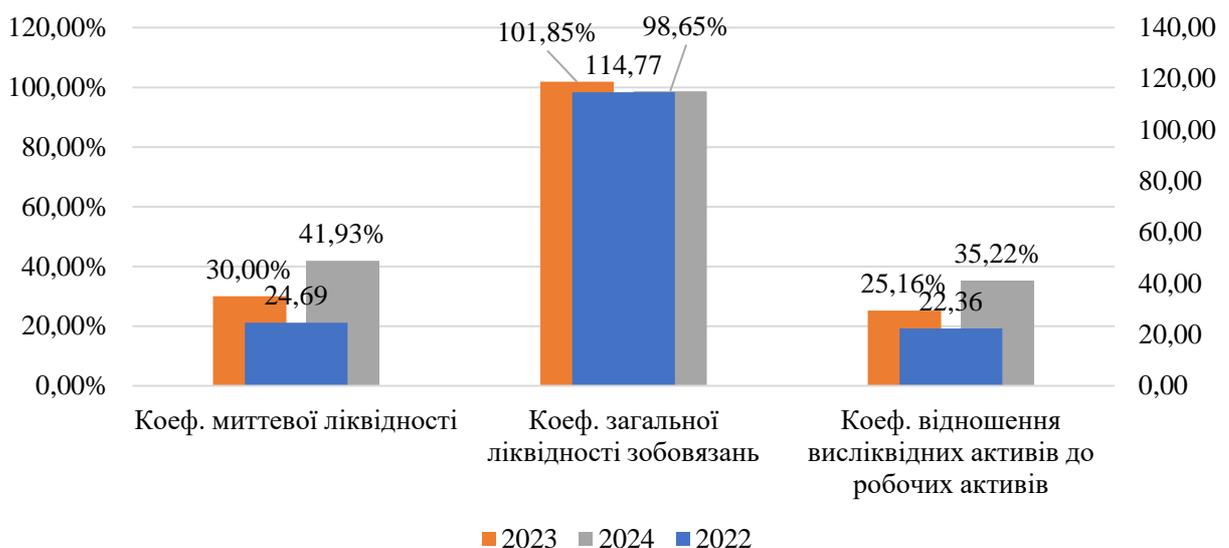

Рис. 2.9. Динаміка коефіцієнта миттєвої та загальної ліквідності АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Коефіцієнт ресурсної ліквідності знизився із 107,00% у 2022 до 70,04% у 2024 році, наближаючись до нижньої межі нормативу (70–80%). Це свідчить про зменшення надлишку дохідних активів відносно зобов'язань і потребує уваги для забезпечення стабільності (рис 2.10).

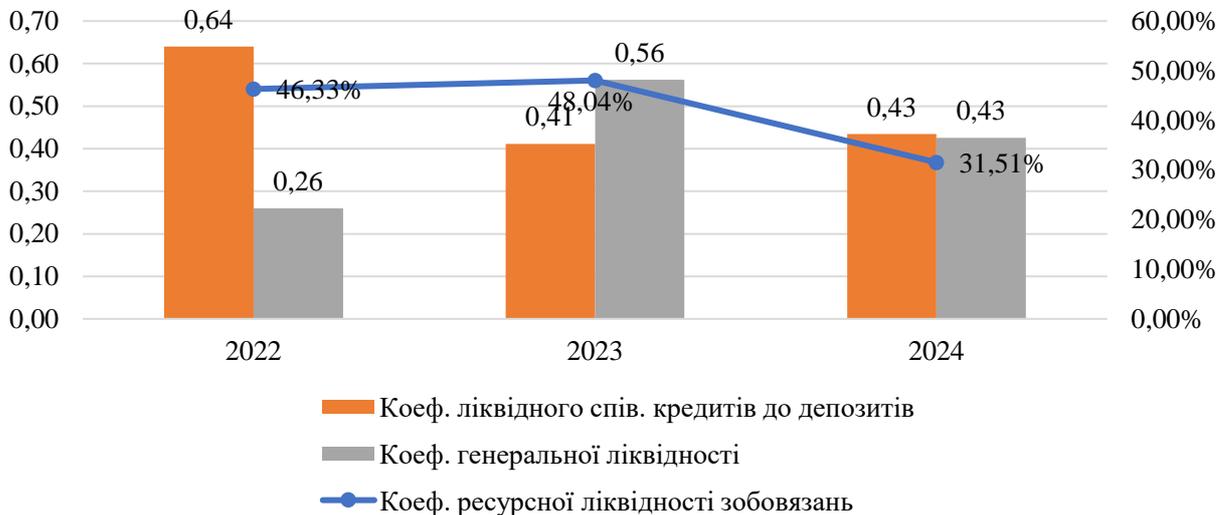

Рис. 2.10. Динаміка коефіцієнтів ліквідного співвідношення кредитів до депозитів, генеральної й ресурсної ліквідності АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Коефіцієнт ліквідного співвідношення кредитів до депозитів збільшився з 0,41 у 2023 до 0,43 у 2024 році, проте залишається суттєво нижчим за нормативне значення (1,3–1,5), що вказує на недостатній рівень кредитування відносно обсягів депозитів. Коефіцієнт генеральної ліквідності скоротився з 0,56 у 2023 до 0,43 у 2024 році, що може свідчити про зменшення здатності банку покривати зовнішні зобов'язання високоліквідними активами та активами, придатними до швидкого продажу.

У 2018 та 2019 роках Національним банком України запроваджено пруденційні нормативи ліквідності – коефіцієнти покриття ліквідністю (англ. Liquidity Coverage Ratio, LCR) та чистого стабільного фінансування (англ. Net Stable Funding Ratio, NSFR) відповідно. Дослідження пруденційних нормативів ліквідності АТ «ПУМБ» проведемо у таблиці 2.2. За результатами аналізу можна зробити наступні висновки.

LCR (усі валюти): у 2022 році – 249%, у 2023 – 395%, у 2024 – 338%. Хоча показник дещо знизився у 2024 році, він залишився в рази вищим за мінімум 100%, що свідчить про надлишкову ліквідність.

Таблиця 2.2

Нормативи ліквідності АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Норматив	Нормативне значення	Роки			Відхилення			
					2023 до 2022		2024 до 2023	
		2022 рік	2023 рік	2024 рік	абсол.	відн.	абсол.	відн.
LCR – коефіцієнт покриття ліквідністю:								
LCR загалом по всім валютам	не < 100%	182,0	173,0	249,0	-9,0	-5%	76,0	44%
LCR в іноземних валютах		261,0	211,0	328,0	-50,0	-19%	117,0	55%
NSFR – коефіцієнт чистого стабільного фінансування	не < 100%	–	127,0	149,0	–	–	22,0	17%

LCR (в іноземній валюті): у 2022 – 328%, у 2023 – 232%, у 2024 – 186%. Незважаючи на спад, значення суттєво перевищують норматив і демонструють високий рівень валютної ліквідності. NSFR: у 2022 – 149%, у 2023 – 191%, у 2024 – 179%. Хоча у 2024 році показник зменшився на 6%, він залишається значно вищим за мінімальний норматив у 100%, що свідчить про стабільну ресурсну базу банку.

За результатами проведеного аналізу ділової активності та ліквідності АТ «ПУМБ» у 2022–2024 роках можна зробити висновок, що банк зберігає стабільні позиції на фінансовому ринку, демонструючи здатність ефективно залучати та використовувати фінансові ресурси навіть в умовах високої економічної турбулентності. Незважаючи на деяке зниження окремих показників залучення коштів (зокрема, коефіцієнта активності залучення строкових депозитів), спостерігається загальна позитивна тенденція щодо ефективного використання ресурсної бази. Ліквідна позиція банку протягом трьох років залишалась стійкою. Всі основні коефіцієнти ліквідності перевищували нормативні вимоги. Додатковим підтвердженням стало дотримання банком пруденційних нормативів НБУ.

2.3. Аналіз фінансової стійкості та ефективності діяльності АТ «ПУМБ»

Оцінка фінансової стійкості є важливою складовою аналітичної функції управління банком, яка ґрунтується на інформаційній системі і використовує різноманітні аналітичні методики для виявлення та вимірювання впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на фінансову стійкість. Цей процес підтримує прийняття обґрунтованих управлінських рішень [43].

В даній роботі було використано метод коефіцієнтного аналізу фінансової стійкості АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки. За результатами аналізу можна зробити наступні висновки. Загальні активи банку в 2023 році зросли на 9,64% порівняно з 2022 роком, а у 2024 році – ще на 11,11%. Така динаміка демонструє поступове відновлення операційної активності банку після кризового періоду. Дохідні активи також демонстрували зростання – у 2023 році на 8,76%, а у 2024 році на 10,58%, що вказує на активізацію кредитної та інвестиційної діяльності. Це є позитивним сигналом, оскільки саме дохідні активи забезпечують формування основного джерела прибутковості банку (рис. 2.11).

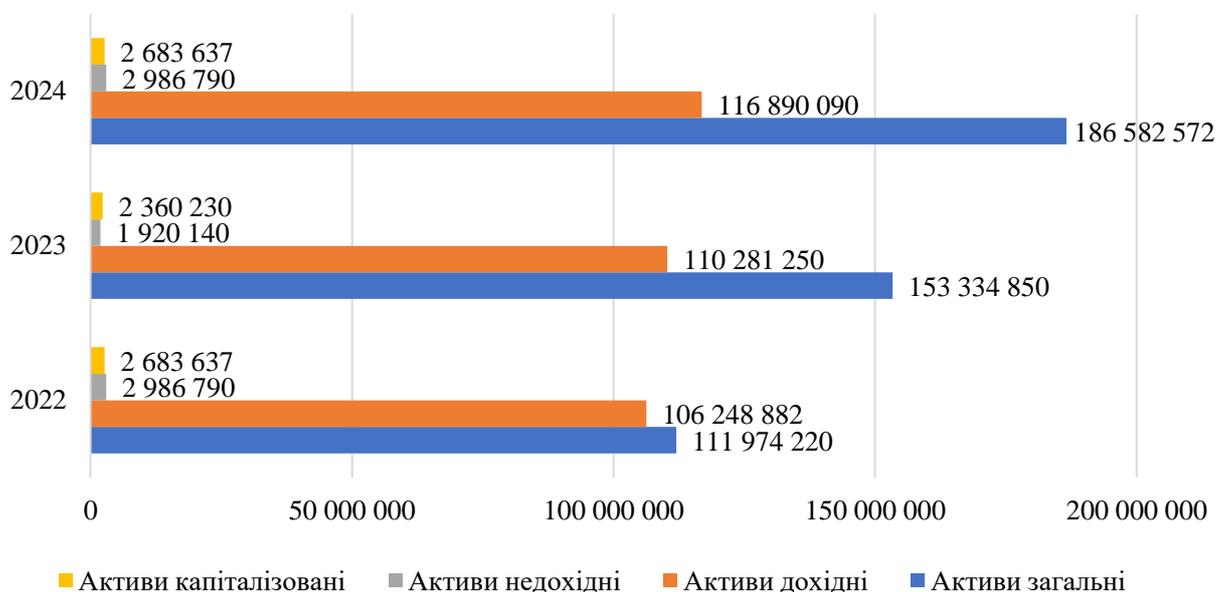

Рис. 2.11. Динаміка активів різного типу АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Недохідні активи у 2023 році зросли незначно, що свідчить про стриману політику щодо інвестування в нефінансові активи. Проте у 2024 році

спостерігається деяке зростання їх частки, що вимагає контролю, оскільки надмірне нагромадження недохідних активів може знижувати загальну ефективність активного капіталу. Структура активів залишалася стабільною, при цьому частка дохідних активів у загальному обсязі активів у 2024 році перевищувала 84%, що відповідає критеріям ефективного розміщення ресурсів. Поступове зростання активів свідчить про стабілізацію банківської діяльності, активізацію кредитування, розширення клієнтської бази, а також про загальне покращення ринкових позицій банку.

Провівши аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості, можна зробити наступні висновки. Коефіцієнт надійності, який характеризує співвідношення власного капіталу до зобов'язань, знижувався протягом 2022–2024 років: із 11,66% у 2022 році до 10,20% у 2023 році, і до 9,85% у 2024 році. Це свідчить про поступове зменшення фінансової автономії банку та посилення його залежності від зовнішніх джерел фінансування, що потенційно знижує рівень захисту від ризиків у разі кризових явищ. Коефіцієнт фінансового важеля за цей період збільшився з 8,57 у 2022 році до 9,80 у 2024 році, що означає зростання частки активів, фінансованих за рахунок зобов'язань. Це вказує на активну політику залучення ресурсів, однак одночасно підвищує фінансові ризики та потребу в надійному управлінні кредитним портфелем (рис. 2.12). Коефіцієнт участі власного капіталу в активах демонструє тенденцію до зниження – з 10,45% у 2022 році до 9,27% у 2023 році, і до 8,94% у 2024 році. Така динаміка свідчить про те, що приріст активів випереджає приріст власного капіталу, що знижує здатність банку самостійно покривати ризики, пов'язані з його активами.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу, що показує ефективність використання капіталу, зріс з 23,42 разів у 2022 році до 24,89 разів у 2023 році, але у 2024 році дещо скоротився до 24,11. Загальна тенденція свідчить про підвищену ефективність роботи банку щодо використання власного капіталу, хоча незначне зниження вказує на потребу підтримки збалансованого темпу зростання.

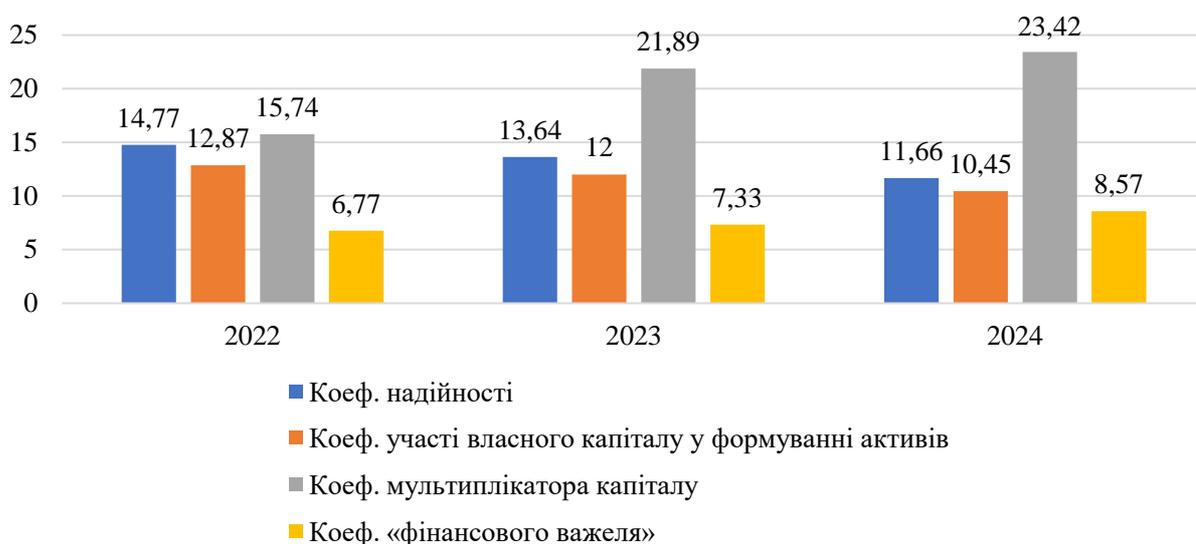

Рис. 2.12. Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Коефіцієнт захищеності власного капіталу, що показує питому вагу власного капіталу в матеріальних активах, дещо знизився – з 0,23 у 2022 році до 0,22 у 2023 році та 0,21 у 2024 році. Зменшення свідчить про підвищення частки капіталу, інвестованого в нефінансові активи, що знижує рівень ліквідності та потребує обережного контролю (рис. 2.13).

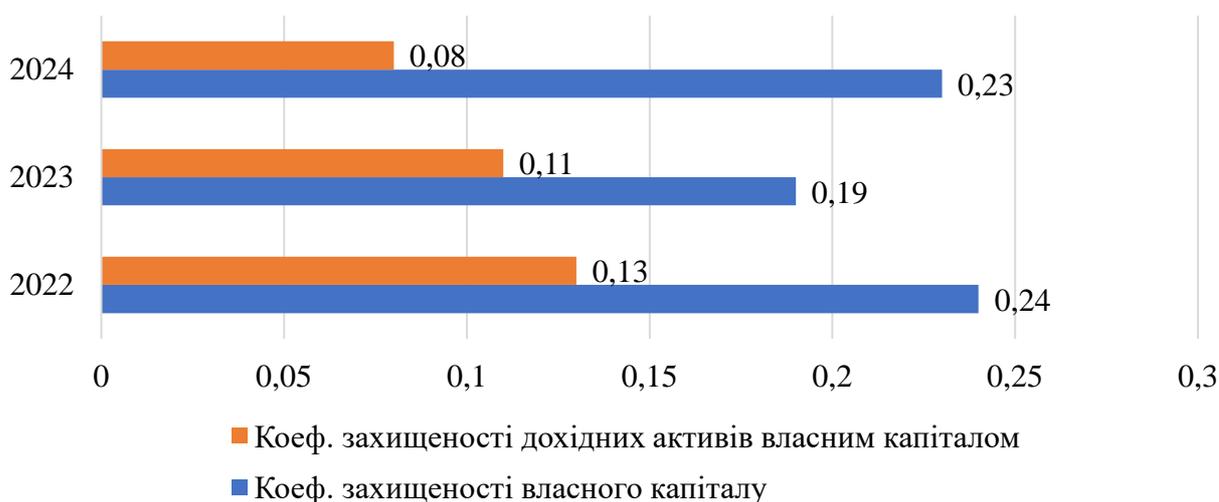

Рис. 2.13. Динаміка коефіцієнтів захищеності АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Коефіцієнт захищеності дохідних активів власним капіталом також демонструє негативну динаміку – з 0,08 у 2022 році до 0,07 у 2023 році та 0,06 у

2024 році. Це свідчить про зменшення здатності банку самостійно покривати ризику, пов'язані з дохідними активами, що є чутливими до змін ринкових умов.

Далі проаналізуємо рентабельності АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки.

Загальний рівень рентабельності доходів у 2022 році був від'ємним і склав -0,01 грн прибутку на 1 грн доходу через збитки. У 2023 році показник відновився до 0,05 грн, а у 2024 – зріс до 0,12 грн. Це свідчить про поступове відновлення ефективності операційної діяльності та зменшення впливу кризових явищ. Показник окупності витрат доходами зростав: з 2,67 грн у 2022 році до 2,94 грн у 2023 році та до 3,21 грн у 2024 році. Це свідчить про покращення здатності банку генерувати доходи, що значно перевищують понесені витрати, і вказує на оптимізацію витратної структури (рис. 2.14).

Чиста процентна маржа після зростання у 2022 році (9,07%) знизилась у 2023 до 8,41%, а у 2024 знову зросла до 9,18%. Це демонструє адаптивну реакцію банку на зміну процентної політики та ринкових умов. Чистий процентний спред мав змінну динаміку: з 34,03% у 2022 році до 30,87% у 2023 році та 33,76% у 2024 році. Це свідчить про стабільну дохідність процентних операцій, попри незначні коливання процентних ставок.

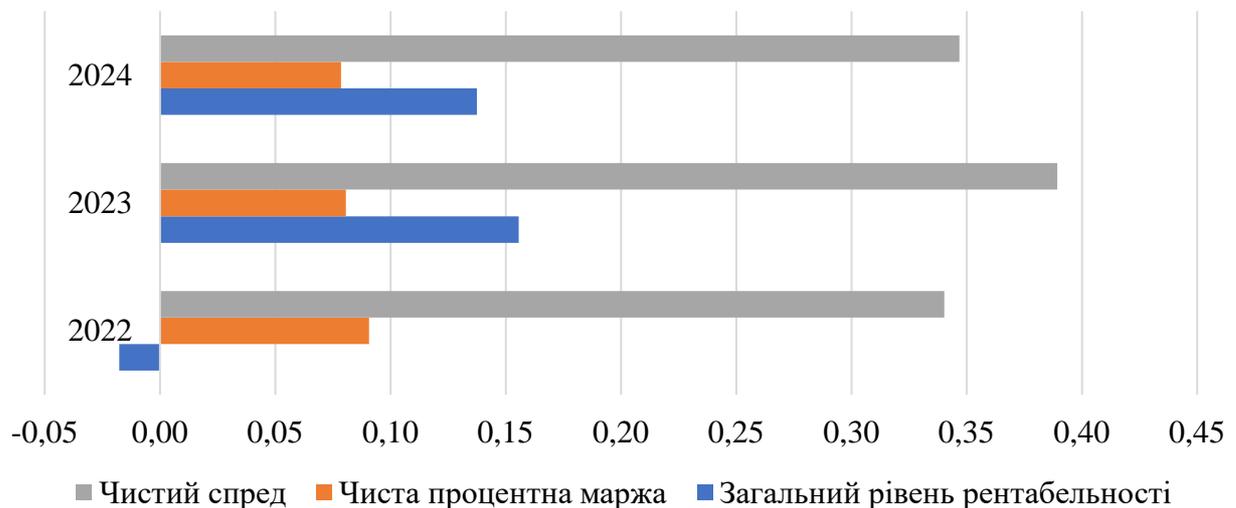

Рис. 2.14. Динаміка показників рентабельності за доходом АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

Інший операційний дохід залишався низьким – 0,14% у 2022, 0,13% у 2023, 0,15% у 2024 році, що свідчить про зосередженість банку на традиційній

діяльності без залежності від нетипових джерел прибутку. Рентабельність активів у 2022 році була негативною (-0,36%), однак у 2023 році склала 0,94%, а у 2024 – 1,82%. Це підтверджує ефективну стабілізацію банку після кризового періоду. Рентабельність дохідних активів аналогічно зростала: з -0,37% у 2022 до 0,98% у 2023 та 1,76% у 2024 році. Відновлення цього показника свідчить про покращення роботи з прибутковими активами. Рентабельність загального капіталу у 2022 році була негативною (-3,40%), однак у 2023 склала 6,01%, а в 2024 – 14,09%, що є позитивною динамікою до відновлення ефективного використання капіталу (рис. 2.15). Рентабельність акціонерного капіталу демонструвала відновлення з -8,32% у 2022 році до 13,43% у 2023 і 27,39% у 2024, що свідчить про повернення банку до прибуткової діяльності та підвищення довіри інвесторів. Рентабельність діяльності за витратами покращилась із -3,55% у 2022 до 5,64% у 2023 року та до 11,92% у 2024 році, що вказує на стабілізацію і зростання ефективності фінансового управління.

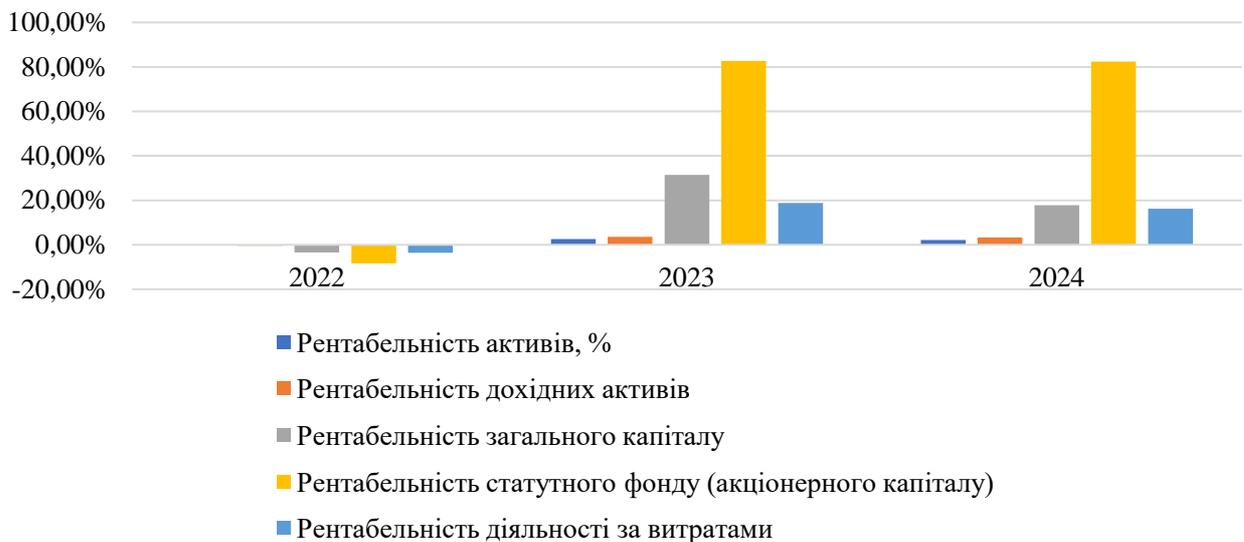

Рис. 2.15. Динаміка показників рентабельності по чистому прибутку АТ «ПУМБ» за 2022-2024 роки

У 2022 році банк зіткнувся з негативним впливом зовнішніх факторів, що призвело до тимчасового погіршення рентабельності та зменшення стійкості. Однак протягом 2023–2024 років спостерігається поступове покращення

більшості показників. Це свідчить про здатність АТ «ПУМБ» до відновлення, ефективного управління ресурсами та адаптації до складних економічних умов.

Підсумовуючи результати аналізу, проведеного у другому розділі, можна зробити висновок, що фінансовий стан АТ «ПУМБ» у 2022–2024 роках демонструє поступову стабілізацію після кризового 2022 року, спричиненого повномасштабним вторгненням та нестабільною макроекономічною ситуацією. Водночас банку необхідно приділяти підвищену увагу управлінню фінансовою стійкістю, оскільки саме вона є ключовим індикатором ефективної роботи та довгострокового розвитку.

В результаті аналізу балансу встановлено, що валюта балансу зростала щороку, що свідчить про нарощення активів завдяки розширенню кредитно-інвестиційної діяльності. Дохідна частина також поступово відновлювалася після спаду в 2022 році. Починаючи з 2023 року банк нарощує доходи швидше, ніж витрати, що свідчить про відновлення прибутковості. Однак, для досягнення стійкого зростання, необхідно посилити темпи приросту ключових дохідних активів.

Аналіз ділової активності показав, що показники залучення строкових депозитів і ресурсів мають загалом нестабільну динаміку, а деякі з них демонструють зниження. Це свідчить про необхідність підвищення конкурентоспроможності банку, розширення спектра банківських послуг, активізації маркетингових стратегій і підвищення лояльності клієнтів, особливо у сфері строкового депозитного залучення.

У сфері ліквідності банк показав високу стійкість, більшість коефіцієнтів перевищують нормативні значення. Коефіцієнт миттєвої ліквідності значно перевищує мінімальні вимоги НБУ, що підтверджує готовність банку своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання. Разом із тим, коефіцієнт ліквідного співвідношення кредитів до депозитів залишається нижчим за норматив, що вказує на обмежене кредитування порівняно із залученими ресурсами.

Рекомендується збалансувати структуру активів і пасивів для забезпечення оптимальної дохідності при збереженні ліквідності.

Фінансова стійкість банку загалом демонструє поступове покращення після спаду у 2022 році. Зростання більшості ключових коефіцієнтів у 2023–2024 роках свідчить про поступове відновлення довіри інвесторів і клієнтів. Водночас певне зниження коефіцієнта участі власного капіталу у формуванні активів та показника захищеності дохідних активів вказує на потребу в посиленні контролю за капіталізацією та якістю активів.

Аналіз рентабельності підтвердив, що у 2022 році банк зазнав збитків, однак уже з 2023 року спостерігається відновлення прибутковості, зростання чистого прибутку, покращення рентабельності активів і капіталу. Це свідчить про ефективну адаптацію до нових економічних умов та успішну реалізацію заходів антикризового управління.

Отже, за результатами аналізу можна зробити висновок, що АТ «ПУМБ» вийшов із кризової ситуації та демонструє позитивну динаміку фінансових показників у 2023–2024 роках. Проте для збереження стійкості та подальшого розвитку банку доцільно посилити стратегічне управління фінансовими ресурсами, контролювати ризики, забезпечувати високу якість активів і активно працювати над зростанням кредитного портфеля та клієнтської бази.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

3.1. Зарубіжна практика забезпечення фінансової стійкості банків

Упродовж останніх років фінансові кризи все частіше виникають як на національному, так і на регіональному та глобальному рівнях. Це зумовлює необхідність державного втручання у фінансовий сектор, зокрема – посилення регулювання з акцентом на забезпечення фінансової стійкості всієї банківської системи, а не лише окремих фінансових установ.

Стан фінансової стійкості банківських секторів у різних країнах істотно варіюється, що обумовлено внутрішніми економічними дисбалансами, загостренням конкуренції, а також підвищеними вимогами міжнародної фінансової спільноти до діяльності банків. У зв'язку з цим актуалізується потреба гармонізації національних підходів до банківського регулювання відповідно до міжнародних стандартів [48].

Особливої ваги в цьому контексті набувають рекомендації Базельського комітету з банківського нагляду, який виступає провідним розробником нормативних підходів до оцінки банківських ризиків і забезпечення стабільності фінансової системи. Варто зазначити, що створенню цього комітету у 1974 році передували банкрутства низки великих банків, зокрема західнонімецького банку Herstatt і американського Franklin National Bank, що мали негативні наслідки для фінансових установ інших країн.

Базельський комітет був заснований на базі Банку міжнародних розрахунків у місті Базель (Швейцарія) за ініціативи центральних банків США, Канади, Японії, Великої Британії, Німеччини, Франції, Італії, Нідерландів, Бельгії, Швейцарії, Люксембургу та Швеції. Його діяльність спрямована на уніфікацію підходів до банківського регулювання та нагляду, з акцентом на два ключові завдання: по-перше, зміцнення стабільності світової банківської

системи, і по-друге – забезпечення співмірності регуляторних вимог до банків, що функціонують у країнах із різними рівнями економічного розвитку [50].

Важливо, що рекомендації Базельського комітету мають характер «м'якого права», тобто не є обов'язковими до виконання, проте вони поступово здобули широке визнання серед країн-учасниць завдяки своїй гнучкості та адаптивності.

Основною метою діяльності Комітету є запровадження єдиних стандартів у сфері банківського нагляду. Для досягнення цієї мети розробляються директиви, методичні вказівки та рекомендації, які використовуються регуляторними органами різних держав з метою зміцнення національних банківських систем і зниження системних ризиків у глобальному масштабі [51].

До ключових документів Базельського комітету з банківського нагляду належать такі:

- Базельський конкордат (1974 р.) – базовий документ, який визначив принципи міжнародного співробітництва у сфері нагляду за банками;
- основні принципи ефективного банківського нагляду (1997 р.) – рамковий документ, що встановив мінімальні стандарти для систем банківського регулювання;
- Базель I (1988 р.) – документ, який уперше запровадив міжнародні стандарти достатності капіталу;
- Базель II (2004 р.) – переглянута версія, яка врахувала ризик-орієнтовані підходи та підвищила гнучкість у регулюванні;
- Базель III (2010 р.) – розширений набір вимог, що включає посилені нормативи щодо капіталу, ліквідності та контроль за системними ризиками, розроблений у відповідь на глобальну фінансову кризу 2007–2009 рр.

У період 2023–2025 років відбулися важливі оновлення в рамках реалізації посткризової фази стандартів Базель III. Зокрема, з 1 січня 2023 року було впроваджено так звану «Базель III: завершення реформ» (іноді умовно називану «Базель IV»), яка передбачає:

- перегляд методології розрахунку ризиків за стандартизованими підходами (включаючи кредитний, ринковий та операційний ризики), що має підвищити чутливість до ризику та порівнюваність між банками;
- запровадження мінімального показника співвідношення сукупного ризику до капіталу – output floor, який обмежує переваги від використання внутрішніх моделей;
- посилення ролі внутрішнього контролю та розкриття інформації, спрямоване на підвищення прозорості діяльності банків;
- зміни у вимогах до капіталу для великих експозицій та підвищення точності оцінки портфельних ризиків.

У 2024–2025 роках центральні банки та регулятори країн-учасниць продовжили етапну імплементацію нових вимог Базельського комітету, зокрема у сфері:

- 1) управління ризиком кліматичних змін і сталого фінансування (запроваджуються нові наглядові підходи до оцінки кліматичних ризиків);
- 2) розширення застосування цифрових інструментів банківського контролю, у тому числі моніторингу ризиків у режимі реального часу;
- 3) зміцнення макропруденційних інструментів – для запобігання системним ризикам в умовах високої ринкової волатильності.

Таким чином, у 2023–2025 роках міжнародна нормативна база банківського нагляду змістила акцент на підвищення стійкості банків до нових глобальних викликів, включаючи геополітичні ризики, зміни клімату, діджиталізацію та фінансову кібервразливість.

Ефективний банківський нагляд залишається можливим лише за умови:

- стабільного макроекономічного середовища;
- продуманої фіскальної та монетарної політики;
- функціонування прозорих і дисциплінованих фінансових ринків;
- наявності правових механізмів для вирішення кризових ситуацій;
- єдиного методичного підходу до реалізації наглядових функцій.

Складність сучасної організаційної структури банківського нагляду, яка охоплює багатофункціональні операційні компоненти, зумовлює потребу у створенні уніфікованого підходу до узгодження процедур, функцій та змісту наглядової діяльності. Такий підхід базується на систематизації принципів регулювання, що дозволяє підвищити ефективність механізмів контролю, забезпечити своєчасне реагування на ризики та сформувати єдиний інституційний простір банківської стабільності.

У цьому контексті особливої значущості набувають документи Базельського комітету з банківського нагляду, серед яких наступні.

Базель I (1988) заклав основи оцінки капіталу банків, розділивши його на основний і додатковий, та запровадив мінімальну вимогу до капіталу на рівні 8% від зважених на ризик активів [50].

Базель II (2004) удосконалив попередню модель, впровадивши три опори: мінімальні капітальні вимоги, нагляд з боку регуляторів і ринкову дисципліну [53].

Базель III (запроваджений з 2013 року, вдосконалений у 2017–2023 роках), значно посилив вимоги до якості капіталу, запровадив буфер консервації капіталу (2,5%), коефіцієнт фінансового важеля, стандарти ліквідності (LCR, NSFR), а також додаткові вимоги для системно важливих банків (G-SIBs) [50].

Протягом 2023–2025 років Базельський комітет завершив посткризову реформу, яка в публікаціях часто фігурує під умовною назвою «Базель IV». До ключових новацій цього періоду належать:

- 1) перехід до уніфікованих підходів обчислення ризиків за кредитними, ринковими та операційними позиціями, що зменшує розбіжності між банками у застосуванні внутрішніх моделей;

- 2) впровадження обмеження на використання внутрішніх моделей ризиків через «output floor» (не нижче 72,5% від розрахунків за стандартизованим підходом);

- 3) посилення вимог до розкриття інформації, що забезпечує вищу прозорість та ринкову дисципліну;

4) інтеграція управління нефінансовими ризиками, включаючи кіберризик, ESG-ризик (екологічні, соціальні, управлінські), ризик від зміни клімату.

Паралельно, Європейський банківський союз, керований ЄЦБ, зосередився на завершенні реалізації «банківського пакета» (CRR III / CRD VI), який передбачає:

- повну гармонізацію підходів до обчислення капіталу та ліквідності у межах ЄС;
- зниження залежності від зовнішніх кредитних рейтингів;
- запровадження планів відновлення та врегулювання для банків будь-якого розміру;
- інтеграцію кліматичних ризиків до наглядового процесу (SREP).

У відповідь на виклики останніх років (висока інфляція, геополітична нестабільність, цифровізація), країни G20 і ЄС також посилили нагляд за системно важливими фінансовими установами (SIFIs), запровадивши:

- 1) підвищені буфери капіталу;
- 2) регулярні стрес-тестування;
- 3) вимоги до “living wills” – планів з відновлення та врегулювання;
- 4) сценарії відновлення з опціями: часткової передачі активів, створення “банку-приймача”, повного або часткового списання зобов’язань, операцій з рефінансування та ліквідності.

Незважаючи на виклики, Базельський підхід залишається базовим орієнтиром регуляторної політики, а його реалізація з урахуванням національної специфіки дозволяє забезпечити стійкість фінансової системи, зменшити ймовірність криз та підвищити довіру до банківської сфери.

Зміцнення фінансової стійкості системно важливих фінансових установ (SIFIs) є пріоритетним напрямом регулювання, спрямованим на зниження системних ризиків і захист фінансової стабільності як на національному, так і на глобальному рівнях. До ключових інструментів, які застосовуються до таких установ, належать наступні інструменти.

1. Підвищені капітальні вимоги. SIFIs зобов'язані підтримувати вищий рівень капіталу порівняно з іншими банківськими установами. Розрізняють два основних типи:

- глобальні системно важливі банки (G-SIBs), установи, які мають суттєвий вплив на міжнародну фінансову систему, повинні формувати додатковий буфер капіталу згідно з рекомендаціями Базельського комітету;
- національні системно важливі банки (D-SIBs), визначаються на рівні держави; для них регулятор має право встановлювати підвищені капітальні нормативи залежно від рівня ризику та ролі в економіці.

2. Капітальні буфери. SIFIs повинні формувати низку буферів, а саме:

- буфер консервації капіталу – створюється для покриття неочікуваних збитків і забезпечення здатності банку працювати у стресових умовах;
- контрциклічний буфер – вводиться у періоди економічного зростання для стримування надмірної кредитної експансії. В Україні його розмір визначається Національним банком залежно від оцінки кредитного циклу та ризиків у банківському секторі.

3. Підвищені вимоги до ліквідності. Фінансові установи, що мають системну вагу, повинні дотримуватись жорсткіших нормативів ліквідності:

- коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) – визначає мінімальний обсяг високоякісних ліквідних активів, достатній для покриття чистого відтоку коштів у 30-денному горизонті;
- коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) – забезпечує наявність достатньо стабільного фінансування для покриття довгострокових активів протягом одного року.

4. Плани відновлення та врегулювання. SIFIs зобов'язані розробляти наступні документи:

- плани відновлення (Recovery plans) – містять перелік заходів, які банк реалізовуватиме у разі погіршення фінансового стану;

– плани врегулювання (Resolution plans) – визначають порядок упорядкованого виходу з ринку у випадку неспроможності, з мінімальним негативним ефектом для фінансової системи.

5. Посилений регуляторний нагляд. Органи нагляду здійснюють постійний контроль за SIFIs, використовуючи такі інструменти:

– стрес-тестування – моделювання потенційного впливу кризових сценаріїв на фінансову стійкість установи;

– ризик-орієнтований підхід – концентрація уваги на найкритичніших напрямках діяльності та оцінка ефективності систем внутрішнього контролю і управління ризиками.

6. Міжнародна координація. Для глобально важливих банків (G-SIBs) критично важливою є узгодженість дій між національними регуляторами, з метою забезпечення цілісного підходу до нагляду, контролю за транснаціональними ризиками і запобігання регуляторному арбітражу.

Міжнародні фінансові інституції відіграють ключову роль у підтримці стабільності банківських систем по всьому світу. Їх діяльність зосереджена на формуванні нормативної бази, наданні технічної допомоги, проведенні аналітики та супроводі реформ, що сприяє підвищенню фінансової стійкості.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є одним з провідних центрів експертної підтримки держав у питаннях регулювання та нагляду за банківською системою. Його ключові напрями включають оцінку фінансових систем (FSAP) – за програмою оцінювання фінансового сектора МВФ здійснює комплексні ревізії стійкості банківських систем, виявляє вразливі місця та надає рекомендації з регуляторного вдосконалення, а також консультації з макроекономічної політики – фонд надає рекомендації з питань фіскальної, монетарної політики, управління державним боргом і валютного курсу. Крім того МВФ надає технічну допомогу – проводяться навчальні програми, консультації для підвищення кваліфікації працівників центральних банків та органів банківського нагляду.

Світовий банк забезпечує розвиток фінансового сектору через прямі інвестиції, консультативну допомогу та підтримку інституційних реформ. Його діяльність охоплює: фінансування реформ – підтримка модернізації регуляторної бази, поліпшення систем управління ризиками та зміцнення корпоративного управління; інфраструктурні проекти – розвиток платіжних систем, кредитних бюро, цифрових платформ; розширення фінансової інклюзії – консультації щодо полегшення доступу до фінансових послуг для населення та бізнесу.

Рада з фінансової стабільності (FSB) виконує функцію глобального координатора з розробки стандартів та моніторингу впровадження ключових реформ у фінансовому секторі:

- формує стандарти регулювання SIFIs;
- забезпечує узгодження дій регуляторів різних країн;
- контролює впровадження системно важливих заходів у країнах-учасницях через регулярну звітність та огляди прогресу.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) забезпечує аналітичну підтримку реформ, обмін практиками та підготовку аналітичних звітів:

- 1) формує рекомендації з фінансового регулювання та управління ризиками;
- 2) проводить консультації та міжнародні семінари з актуальних питань фінансової стійкості;
- 3) публікує аналітичні звіти щодо політики фінансових ринків.

Таким чином ініціативи Базельського комітету спрямовані на зниження ризиків та посилення регуляторних вимог. Вони мають рекомендаційний характер, а впровадження залежить від специфіки національного законодавства. Умови імплементації є ресурсозатратними, проте необхідними для інтеграції у глобальну фінансову архітектуру.

Європейський банківський союз демонструє поступовий прогрес у впровадженні фінансових реформ, що забезпечує зниження ризиків та

стабілізацію діяльності банків, хоча загальний рівень фінансового навантаження все ще залишається значним.

Міжнародні організації (МВФ, Світовий банк, FSB, ОЕСР) створюють умови для доступу до передових підходів управління банками. Їхня підтримка включає не лише нормативні рекомендації, а й фінансову, аналітичну та технічну допомогу для трансформації банківського сектору. Україна отримує комплексну підтримку з боку цих інституцій, що включає участь у програмах реформування банківської системи, підвищення прозорості, стійкості та довіри до фінансового сектору.

3.2. Стрес-тест фінансової стійкості АТ «ПУМБ» й шляхи її підвищення в умовах нестабільності фінансового сектору

У сучасних умовах стрес-тестування стало одним з провідних методів у системі банківського нагляду. Його застосування дозволяє оцінити здатність як окремих банків, так і банківської системи загалом протистояти потенційним негативним зовнішнім і внутрішнім шокам: коливанням валютного курсу, поглибленню фінансової кризи, зниженню ліквідності, зростанню кредитного ризику або зміні структури капіталу [61].

Проведення даного методу відбувається в кілька етапів (рис.3.1).

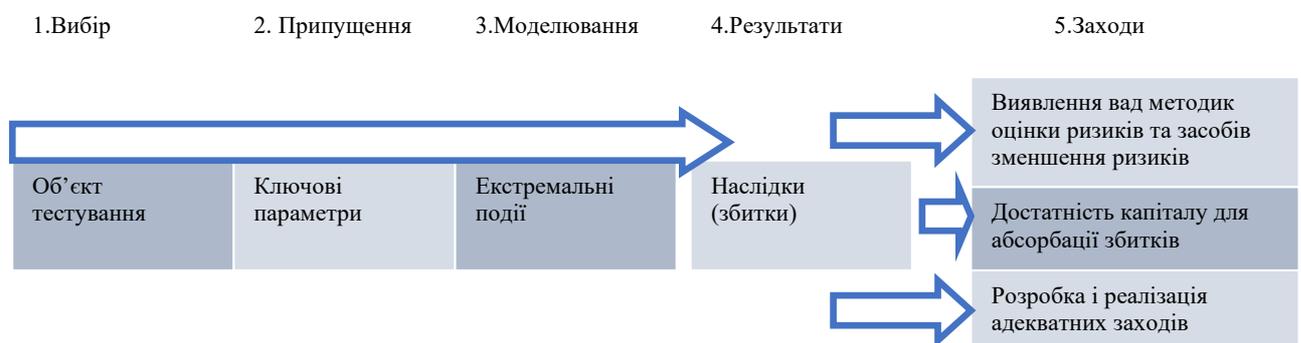

Рис. 3.1. Принципова модель стрес-тесту

Джерело [61]

Незважаючи на поширеність, в Україні досі існують бар'єри для ефективної реалізації стрес-тестів, зокрема: відсутність уніфікованої методології від регулятора, обмежена точність припущень і помилки у побудові моделей прогнозування. Це свідчить про необхідність подальшого вдосконалення підходів із врахуванням як внутрішніх викликів, так і динаміки зовнішнього середовища.

У межах співпраці з МВФ Національний банк України здійснює регулярні оцінки фінансової стійкості банків. Протягом останнього десятиліття було проведено низку хвиль стрес-тестування. Через воєнний стан у 2022 році стрес-тестування не проводилося. Однак у 2023 році Національний банк відновив цю практику, адаптувавши її до умов війни. Було обрано 20 банків, на які припадає понад 90% активів банківського сектору. За результатами оцінювання, 11 установ потребували планів з капіталізації або реструктуризації ризиків.

У контексті зростання облікової ставки НБУ, яка станом на середину 2025 року становить 15,5%, доцільно змодельовати вплив цієї тенденції на фінансовий стан АТ «ПУМБ». Для цього застосуємо метод еластичності, який дозволяє оцінити реакцію ключових фінансових показників банку на зміну макроекономічного чинника – у цьому випадку ставки рефінансування.

Підвищення облікової ставки має стримувальний ефект для банківського сектору. Така динаміка зазвичай супроводжується зростанням вартості кредитних ресурсів та депозитів, що призводить до: здорожчання банківських кредитів для корпоративного і роздрібного секторів; зниження попиту на кредитування, особливо серед малого бізнесу та фізичних осіб; погіршення якості кредитного портфеля через зростання боргового навантаження позичальників; зростання обсягів резервування під потенційно проблемні кредити; скорочення прибутковості банку внаслідок зменшення обсягу активних операцій.

У рамках сценарного прогнозу можна припустити, що збереження високої облікової ставки (на рівні 15,5% у 2025 році) та її можливе подальше утримання у 2026–2027 роках на рівні не нижче 14–15% матимуть негативний вплив на

обсяг резервного капіталу. За консервативним сценарієм: у 2025 році резервний капітал зросте приблизно на 10–12%; у 2026 році – ще на 10–15%; у 2027 році – на до 15–18% (у разі поглиблення кредитних ризиків). Таким чином, сукупне збільшення резервного капіталу АТ «ПУМБ» може сягнути 40–45% за три роки, що відобразиться на загальному рівні капіталізації та потребуватиме додаткових механізмів внутрішньої фінансової підтримки (табл. 3.1 та табл. 3.2).

Таблиця 3.1

Зміни у структурі власного капіталу АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки

Показник	2024	2025 (прогноз)	2026 (прогноз)	2027 (прогноз)
	Сума, тис.грн.	Сума, тис.грн.	Сума, тис.грн.	Сума, тис.грн.
Власний капітал	22192573,0	22503341,3	22845186,4	23409230,9
Статутний фонд	4780595,0	4780595,0	4780595,0	4780595,0
Емісійний дохід	101660,0	101660,0	101660,0	101660,0
Додатковий капітал	14202635,0	14202635,0	14202635,0	14202635,0
Резервний капітал	3107683,0	3418451,3	3760296,4	4324340,9

Таблиця 3.2

Динаміка змін власного капіталу АТ «ПУМБ» за 2022-2025 роки

Показник	2025/2024 рік		2026/2025		2027/2026	
	у тис.грн.	у %	тис.грн.	у %	тис.грн.	у %
Власний капітал	310768,3	1,4%	341845,1	1,5%	564044,5	2,5%
Резервний капітал	310768,3	10%	341845,1	10%	564044,5	15%

Згідно даних таблиць 3.1 та 3.2, можна зробити висновок, що зростання резервного капіталу, як і було заплановано, призвело до зростання власного капіталу у 2025-2027 роках. Тобто при збільшенні резервного капіталу на 10% власні кошти банку зростуть на 1,4% у 2025 та на 1,5% у 2026. У 2027 році власний капітал збільшиться на 2,5%, якщо резервний капітал зросте на 15% відповідно.

Розглянемо як зростання резервного капіталу вплине на показники за допомогою яких розраховується фінансова стійкість коефіцієнтним методом (рис. 3.3). Як бачимо тенденцію до зниження матимуть залучені кошти, дохідні активи та загальна сума активів.

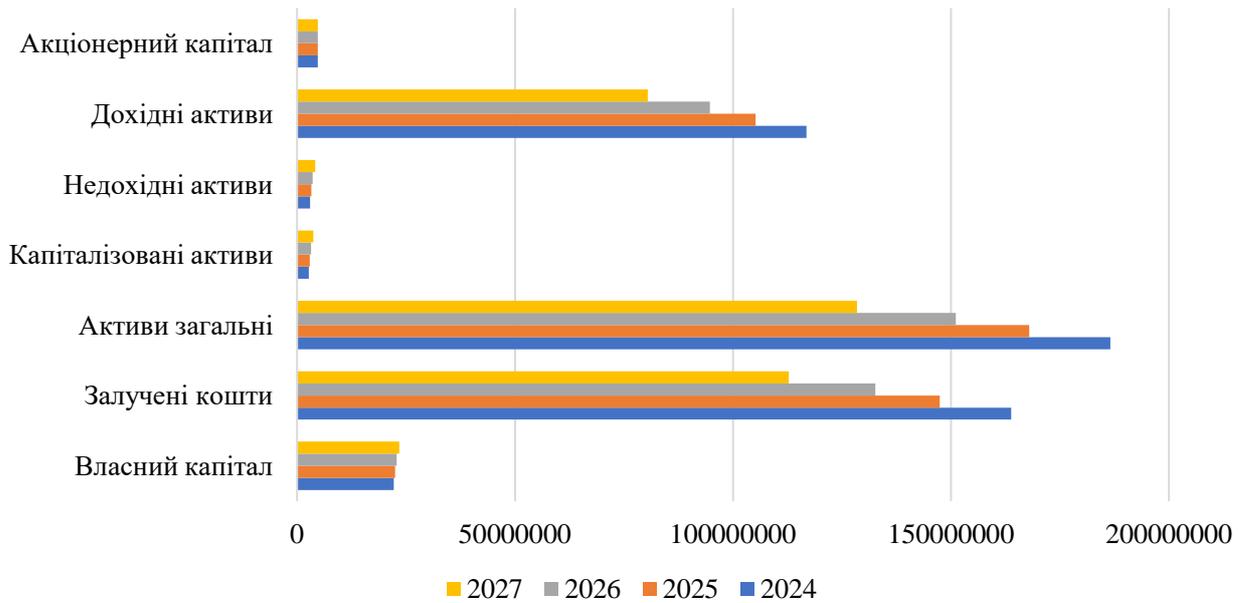

Рис. 3.2. Динаміка змін показників фінансової стійкості АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки

Сума дохідних активів, залучених коштів та загальних активів скорочуватиметься за рахунок зменшення коштів в кредитному портфелі через зростання частки проблемних кредитів. Також більша частина населення припинить брати нові кредити, адже зі зростанням ставок за кредитами мешканці України не зможуть повертати гроші до банку з урахуванням відсотків.

Далі проведемо прогнозний розрахунок фінансової стійкості АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки.

Коефіцієнт надійності (частка власного капіталу в загальних активах) у 2024–2027 роках спочатку зазнає незначного падіння, а потім відновлюється (рис. 3.3). У 2025-му відзначається тимчасове зниження надійності, що свідчить про короткострокове послаблення власної капіталізації банку та тимчасове зростання залежності від зовнішнього фінансування. Проте вже починаючи з 2026 року банк активно зміцнює свої капітальні позиції, що яскраво проявляється у подальшому зростанні коефіцієнта до 20,75 % у 2027 році.

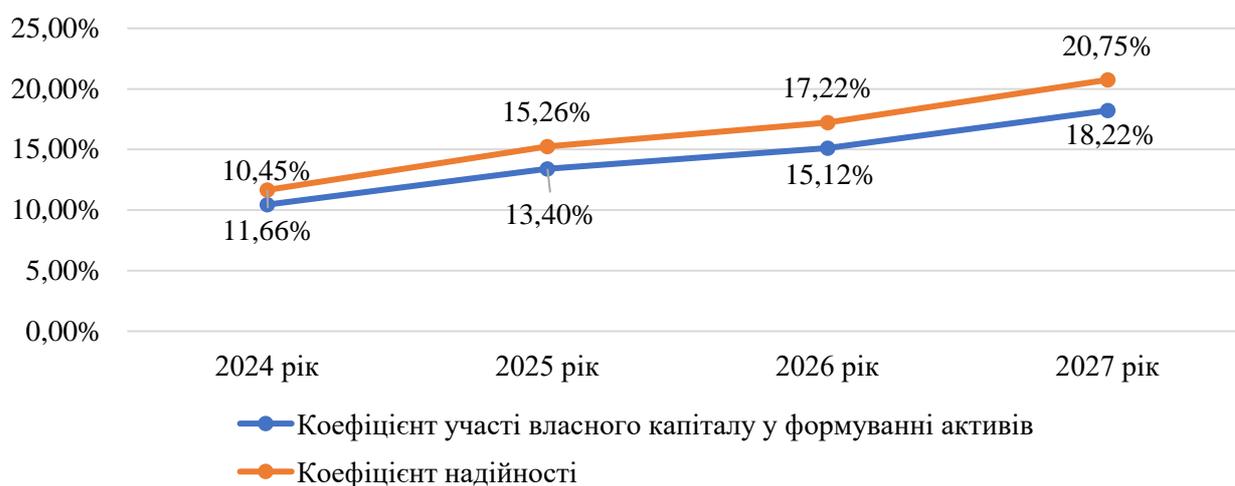

Рис. 3.3. Динаміка коефіцієнтів надійності та участі власного капіталу у формуванні активів АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів демонструє стійке підвищення протягом усього періоду (рис. 3.3). Початковий рівень у 2024 році вказує на недостатність власного фінансування активів, натомість послідовний приріст у 2025–2027 роках відображає успішну політику акумуляції власного капіталу та зменшення фінансового левериджу. Таке укріплення капітальної бази сприятиме зниженню кредитних і ліквідних ризиків та підвищенню загальної надійності банку.

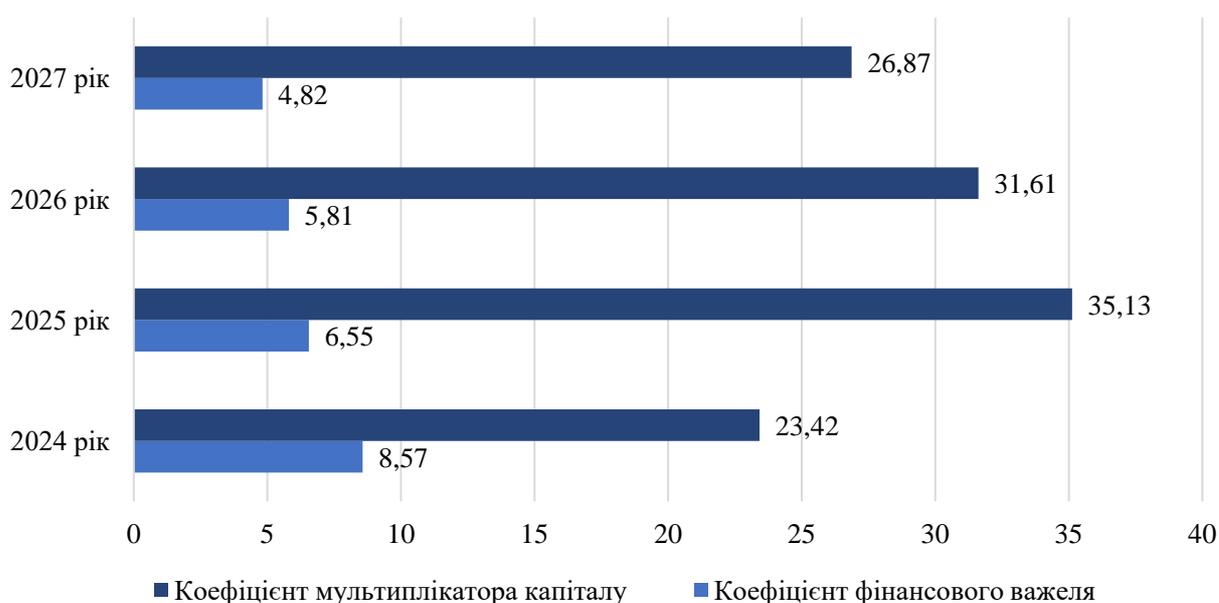

Рис. 3.4. Динаміка коефіцієнтів фінансового важеля та мультиплікатора капіталу АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу у 2023–2025 роках демонстрував зниження (рис. 3.4). Протягом 2024–2027 років мультиплікатор капіталу проходить через фазу активного зростання у 2025 році та поступового спаду у 2026–2027 роках, що свідчить про коригування боргової політики банку після інтенсивного запозичення.

Одночасно коефіцієнт фінансового важеля послідовно знижується, що є позитивним знаком укріплення власної капіталізації та зменшення ризику надмірного левериджу. Така динаміка вказує на успішність заходів зі збалансування структури пасивів та підвищення фінансової стійкості АТ «ПУМБ».

За період 2024–2027 років обидва показники захищеності демонструють подібні тенденції: після початкового піку на початку періоду вони поступово знижуються, але залишаються значно вище нормативного рівня 0,25 (рис 3.5). Коефіцієнт захищеності власного капіталу мав початковий високий рівень (1,76), що свідчив про максимальне “закріплення” капіталу в майні; поступове зниження демонструє усвідомлену стратегію балансу між довгостроковими інвестиціями та потребами в ліквідності.

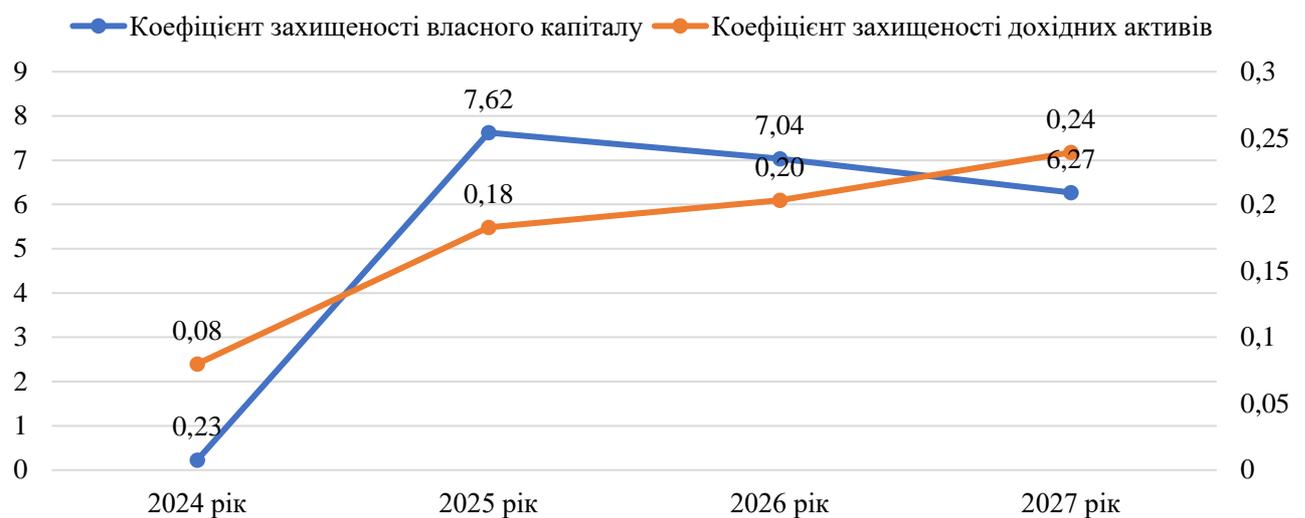

Рис. 3.5. Динаміка коефіцієнтів захищеності АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки

Коефіцієнт захищеності дохідних активів за весь період 2024–2027 послідовно зменшувався, що означає зростання питомої ваги дохідних операцій порівняно з обсягом власного капіталу. Такі темпи падіння пояснюються одночасним зменшенням власного капіталу на фоні активного нарощування кредитного портфеля та інших дохідних інструментів. У результаті банк опинився у ситуації, коли доходні активи значною мірою перевищують покриття власними коштами.

Зниження цього коефіцієнта свідчить про нестачу капітальної “подушки” для захисту портфеля платоспроможних активів; необхідно збалансувати зростання дохідних операцій та приріст капіталу, щоб уникнути надмірних кредитних ризиків.

Отже, стрес-тест показав, що підвищення резервного капіталу за запропонованим графіком забезпечує суцільну динаміку зміцнення ключових показників фінансової стійкості АТ «ПУМБ». Хоча на початку періоду спостерігаються короткострокові «просадки» коефіцієнтів, до 2027 р. більшість із них виходять на рівні, що відповідають або перевищують нормативні вимоги. Таким чином, навіть у разі поточних шоків банк зможе підтримати капіталізацію та ліквідність, забезпечивши стабільне функціонування і мінімізацію ризиків у середньостроковій перспективі.

У разі, якщо банк демонструє низький рівень фінансової стійкості, що створює реальні загрози банкрутства, критично важливо активізувати заходи, спрямовані на відновлення стабільності через впровадження антикризового менеджменту. Основною метою такого підходу є забезпечення стратегічної антикризової фінансової стійкості, яка дозволить банку не лише подолати поточну кризу, але й створити умови для запобігання подібним ситуаціям у майбутньому [63–65].

Антикризовий менеджмент передбачає комплекс управлінських дій, які реалізуються від етапу ранньої діагностики потенційних загроз до безпосереднього виходу з кризової ситуації. Він охоплює два ключові напрями:

– попередження та недопущення кризи,

– усунення наслідків вже наявної кризової ситуації [63].

Повний цикл антикризового менеджменту має структурований характер і реалізується у формі взаємопов'язаних послідовних етапів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Цикл антикризового менеджменту

№	Назва етапу	Характеристика етапу
1	Підготовка до кризової ситуації	Використовуючи систему аналізу і прогнозування вірогідних проблемних ситуацій банк завчасно може передбачити негативні впливи зовнішнього середовища та виявити проблеми системного характеру, що можуть в подальшому спровокувати кризу.
2	Перша реакція банку на кризу, якщо вона все-таки настала	Заходи цього етапу залежать від того, яким чином банк, оцінивши свої фінансові можливості, побудує тактику і стратегію виходу з кризової ситуації. Або це буде виживання, тобто відновлення стійкості, або банкрутство.
3	Управління стійкістю в кризовій ситуації	На цьому етапі здійснюється оцінка альтернативних варіантів стабілізації і відновлення діяльності банку та вибір оптимального напрямку діяльності (фінансові впливання співзасновників, переорієнтація на нові продукти та ринки, залучення необхідних фінансових ресурсів тощо).
4	Відновлення стійкості	Не завжди наслідки кризи проявляються відразу і в повному обсязі, оскільки криза може мати відстрочений вплив завдяки попередній підготовці до неї, або спроможності банку компенсувати тимчасову втрату стійкості за рахунок попередньо сформовано запасу міцності. В протилежному випадку, ефективність діяльності банку і його стійкість істотно знижуються, а термін етапу стабілізації значно подовжується

* Складено за даними [63, 65]

Реалізація зазначених заходів у поєднанні зі стрес-тестуванням дає змогу сформувати у банку «запас фінансової міцності». Це дозволить не лише оперативно реагувати на зовнішні та внутрішні виклики, а й:

– створити цілісну систему виявлення та управління ризиками;

- підвищити дисциплінованість учасників банківського процесу щодо реалізації заходів стійкості;
- сформуванню єдиної стратегічної візії щодо можливих загроз та шляхів розвитку;
- забезпечити поступове зростання рівня фінансової стійкості банку в умовах невизначеності та нестабільного середовища.

Отже, антикризовий менеджмент є не лише інструментом подолання криз, а й ключовою складовою довгострокової політики забезпечення фінансової стабільності банку, здатною мінімізувати системні ризики та захистити банк від глибших потрясінь.

У третьому розділі було здійснено дослідження міжнародного досвіду забезпечення фінансової стійкості комерційних банків, а також окреслено основні напрями фінансової стабілізації банківського сектору України. Крім того, проведено стрес-тест фінансової стійкості АТ «ПУМБ» та сформульовано практичні пропозиції щодо її підвищення.

Результати стрес-тестування засвідчили, що банк може зазнати істотних труднощів у разі одночасного зменшення обсягу власного капіталу та скорочення кредитного портфеля, особливо за умови необхідності нарощування резервного капіталу. Такий сценарій створює ризик втрати платоспроможності та конкурентних позицій банку на фінансовому ринку у середньостроковій перспективі.

Аналіз міжнародної практики підтвердив доцільність імплементації принципів Базельського комітету з банківського нагляду, які є основою сучасного підходу до управління банківськими ризиками та забезпечення фінансової стабільності. Зокрема, акцент зроблено на достатності капіталу, ефективному ризик-менеджменті та підвищенні прозорості у банківській звітності.

Важливу роль у стабілізації банківської системи України відіграє Національний банк України, який через оновлення регуляторних актів,

моніторинг фінансової стійкості установ та контроль за динамікою економіки загалом, сприяє покращенню функціонування всієї банківської системи.

На основі аналізу сучасного стану та наявних викликів сформульовано комплекс заходів, що можуть бути ефективними інструментами підвищення фінансової стійкості банків в Україні.

Зазначені напрями мають різний рівень ефективності залежно від поточного стану банку, зовнішніх умов та внутрішньої політики управління ризиками. Тому перед впровадженням кожного з них необхідне ретельне попереднє оцінювання, моделювання можливих наслідків та адаптація до конкретного середовища діяльності банку.

У підсумку, підвищення фінансової стійкості банку потребує системного, адаптивного та прогностичного підходу, в основі якого мають бути закладені принципи антикризового управління, міжнародні стандарти та стратегічне бачення розвитку банківської установи.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження фінансової стійкості комерційного банку та методів її забезпечення дозволяє сформулювати такі ключові висновки та рекомендації.

1. Різноманітність підходів до визначення фінансової стійкості. Сьогодні існує велика кількість наукових робіт, присвячених цьому питанню, при цьому дослідники не дійшли єдиної згоди щодо точного визначення поняття. Часто фінансову стійкість ототожнюють виключно з ліквідністю та платоспроможністю банку. Безперечно, ці елементи є важливими, але вони не охоплюють усіх аспектів стійкості, оскільки на неї також істотно впливають прибутковість, рентабельність, ділова активність, а також численні внутрішні й зовнішні чинники.

Враховуючи різні наукові позиції, у цій роботі запропоновано власне визначення фінансової стійкості комерційного банку: це такий стан установи, за якого обсяг її активів є достатнім для підтримки ліквідності, платоспроможності, рентабельності та забезпечення стійкого розвитку навіть за умов впливу зовнішніх і внутрішніх викликів.

2. У банківській практиці досі не вироблено уніфікованого підходу до діагностики фінансової стійкості установи: аналітики використовують як коефіцієнтні методики та рейтингові системи, так і факторні розрахунки, нелінійні моделі, дискримінантний аналіз або стрес-тестування. Це підтверджує, що як питання вибору інструментів оцінювання фінансового стану комерційних банків, так і саме поняття «фінансова стійкість» залишаються предметом наукових дискусій. Вітчизняні практики зазвичай спираються на нормативні вимоги та стандарти, встановлені Національним банком України, застосовуючи переважно коефіцієнтні та факторні методи, рейтингові оцінки та стрес-тести. Проте навіть при використанні однакових показників і нормативних значень результати виявляють істотні відмінності, що свідчить про необхідність

подальшої гармонізації та вдосконалення методології оцінювання фінансової стійкості банків.

3. Фінансова стійкість банку в умовах нестабільності ринкового середовища формується під впливом багатьох взаємопов'язаних чинників. Серед найважливіших слід виокремити якість управління ризиками, достатній рівень капіталу, ліквідність активів та надійність кредитного портфеля. Не менше значення має диверсифікація джерел фінансування, яка пом'якшує вплив зовнішніх шоків на діяльність установи. Водночас ефективне регулювання та системний нагляд з боку державних органів створюють додаткові запобіжники проти фінансових потрясінь. Комплексне управління цими складовими дозволяє банку не лише витримати кризові удари, а й зберегти стабільність, підтримувати довіру вкладників і клієнтів.

Дослідження показало, що оперативне виявлення та аналіз ознак ослаблення фінансової стійкості істотно знижує можливі збитки та забезпечує захист внутрішніх і зовнішніх інтересів банку. Саме тому оцінювання стійкості має проводитися з урахуванням усіх названих чинників у їхній сукупності, що дає змогу своєчасно коригувати стратегію і зміцнювати позиції банківської установи в динамічному економічному середовищі.

4. У межах даної роботи було здійснено дослідження фінансової стійкості комерційного банку на прикладі Публічного акціонерного товариства АТ «ПУМБ». Цей банк є одним із провідних учасників фінансового ринку України, обслуговуючи корпоративний сектор, малий і середній бізнес, а також фізичних осіб. Основною метою його діяльності є надання комплексного переліку банківських послуг відповідно до чинного законодавства України з орієнтацією на досягнення прибутковості.

За результатами проведеного аналізу фінансової стійкості АТ «ПУМБ» можна зробити висновок, що загальний фінансовий стан банку є стабільним і відповідає ключовим критеріям ефективного функціонування. Динаміка та структура активів загалом демонструють позитивну тенденцію, проте для посилення ефективності діяльності доцільно збільшити частку кредитно-

інвестиційного портфеля, одночасно стримуючи надмірне зростання обсягів грошових коштів та їх еквівалентів, які мають нижчий рівень доходності.

Аналіз структури пасивів виявив потребу в удосконаленні політики залучення ресурсів: особливу увагу варто приділити збільшенню обсягу довгострокових депозитів, оскільки надмірна концентрація короткострокових зобов'язань знижує загальний рівень фінансової стійкості та негативно впливає на баланс ліквідності.

Окремо слід зазначити, що у 2022–2024 роках банк демонстрував стабільне перевищення процентних і комісійних доходів над відповідними витратами, що свідчить про ефективне управління прибутковістю. Проте з метою підвищення стійкості до змін ринкової кон'юнктури рекомендовано посилити диверсифікацію доходів шляхом нарощування частки комісійних надходжень у загальній структурі доходів. Це можна досягти за рахунок розширення спектру фінансових послуг, зокрема в сегменті дистанційного банкінгу, платежів, інкасації, страхових і консультаційних сервісів.

5. Упродовж 2022–2024 років рівень ділової активності та ліквідності АТ «ПУМБ» залишався загалом стабільним і характеризувався як задовільний. Незважаючи на те, що більшість коефіцієнтів ділової активності демонстрували незначну тенденцію до зниження, їх значення переважно відповідали нормативним або наближеним до оптимальних меж. Таке зниження динаміки пояснюється впливом загального ослаблення економічної активності в країні у 2022 році, що стало наслідком складної макроекономічної ситуації, зокрема через повномасштабну війну.

Показники ліквідності банку протягом аналізованого періоду зберігалися на високому рівні, що свідчить про стабільне дотримання нормативних вимог, установлених Національним банком України. Це означає, що АТ «ПУМБ» протягом трьох років забезпечував свою платоспроможність та здатність своєчасно виконувати зобов'язання перед вкладниками й контрагентами. Водночас варто звернути увагу на поступове зростання співвідношення між обсягом наданих кредитів і залучених депозитів. Незважаючи на те, що показник

не виходить за межі допустимих значень, він вказує на зростання навантаження на залучені ресурси, що вимагає зваженого управління ліквідністю з урахуванням можливих змін у середовищі.

6. Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості банку у період 2022–2024 років засвідчив, що окремі показники мали тенденцію до погіршення. Зокрема, відбулося зниження значень таких індикаторів, як коефіцієнт надійності, участі власного капіталу в структурі активів та рівня його захищеності. Ці зміни вказують на поступове послаблення здатності банку формувати активи за рахунок власних ресурсів, що може збільшувати його залежність від зовнішніх джерел фінансування. Паралельно зафіксовано зростання коефіцієнта фінансового важеля, що свідчить про активніше використання позикових коштів у фінансуванні активів. Така динаміка є типовою для періодів економічної нестабільності, однак вона також підвищує ризик для банківської установи в разі негативних ринкових коливань.

Що стосується рівня рентабельності, то більшість ключових показників, таких як чиста процентна маржа, чистий спред, точка беззбитковості та рентабельність капіталу, мали порівняно низькі значення. Проте ці результати не свідчать про неефективність банківського управління, а радше є наслідком загальноекономічної нестабільності, спричиненої військовими діями та невизначеністю на фінансовому ринку.

7. У процесі вивчення міжнародного досвіду щодо забезпечення фінансової стійкості банків було зроблено низку важливих висновків. Практика впровадження рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду підтверджує їхню ефективність у зміцненні банківської системи, зокрема шляхом удосконалення механізмів управління ризиками, підвищення прозорості та формування надійної системи капітальних вимог. Разом з тим, адаптація до цих стандартів є складним і ресурсомістким процесом, який потребує значних фінансових та організаційних витрат, особливо для банків, які працюють в умовах економічної нестабільності.

Україна має змогу долучатися до міжнародних практик через співпрацю з такими організаціями, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Базельський комітет та Рада з фінансової стабільності. Вони не лише відкривають доступ до провідних світових стандартів регулювання і нагляду, а й сприяють підвищенню довіри до національної банківської системи шляхом підтримки реформ у сфері фінансового управління.

8. У процесі проведення стрес-тестування фінансової стійкості банку за період 2024–2027 років було змодельовано сценарій, за якого відбувається поступове збільшення обсягів резервного капіталу для покриття збиткових кредитних операцій.

За результатами стрес-тесту стає очевидним, що без належного рівня капіталізації та збалансованого управління резервами банк залишатиметься вразливим до зовнішніх та внутрішніх шоків. Тому у перспективі 2024–2027 років критично важливим є впровадження заходів антикризового фінансового менеджменту. Доцільно зосередити увагу на підвищенні частки довгострокових джерел фінансування, поліпшенні структури активів, оптимізації кредитного портфеля та впровадженні системи раннього реагування на ризики. Крім того, важливим фактором стабілізації залишаються дії регулятора — Національного банку України, спрямовані на підтримку системної ліквідності та формування нормативної бази для забезпечення капітальної стійкості банків.

Загалом, результати моделювання вказують на високий ступінь чутливості банку до змін у капітальній структурі. Подальша стійкість фінансової системи АТ «ПУМБ» безпосередньо залежатиме від його здатності адаптуватися до нових викликів, мінімізувати ризики та зберігати довіру інвесторів і вкладників. У цьому контексті надзвичайно важливо забезпечити ефективну комунікацію всередині банку, між підрозділами ризик-менеджменту, аналітики та керівництва, для прийняття зважених рішень щодо управління ресурсами та підтримання капітальної стабільності. У довгостроковій перспективі одним із ключових чинників, що впливатимуть на фінансову стійкість банків, залишається загальний стан національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121 від 07.12.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 19.04.2025 р.).
2. Васькович І.М. Забезпечення фінансової стійкості банків України в умовах ринку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / І. М. Васькович. Львів, 2006. 19 с.
3. Коваленко В. В., Гаркуша Ю. А. Забезпечення фінансової стійкості банків: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Німеччина: *LAP LAMBERT Academic Publishing*, 2017. 113 с.
4. Хуторна М. Е. Теоретико-методологічні підходи до тлумачення фінансової стабільності макро- та мікрорівневих економічних систем. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2017 Вип. 1 (49). Т. 1. С. 295-303.
5. Довгаль Ю.С., Чамара Р.О. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та ефективні шляхи її забезпечення. *Фінансовий простір*. 2015. № 1. С. 130-136.
6. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 08.05.2024 р.).
7. Гладинець Н.Ю., Копча С.І., Ряшко Н.В. Фінансова стійкість банківської системи України та її значення для розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6 (17). С. 534-537.
8. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергєєва. О.: Вид-во «Атлант», 2014. 485 с.
9. Марич М.Г. Фінансова стійкість банківської системи України. *Перспективи розвитку сучасної науки та освіти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 25-26 вересня 2021 року*. Львів: Львівський науковий форум, 2021. С. 9-11.

10. Онищенко В.О. , Довгаль Ю.С., Гребінь О.М. Досвід зарубіжних країн щодо оцінки фінансового стану банків // *Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць*. 2012. Вип. 35. С. 25–33.

11. Полуянов В. Особливості та чинники фінансової стійкості банківської системи України. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ*. Вінниця: Редакційно-видавничий. 2022. С. 143-149.

12. Постанова №368 «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 26.08.2001 р. №841/6032, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page> (дата звернення: 19.04.2025 р.).

13. Постанова №315 «Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні» від 25.12.2017 р. №803-рш, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17> (дата звернення: 19.04.2024 р.).

14. Банки успішно виконали другий етап переходу на нову структуру капіталу. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-uspishno-vikonali-drugiy-etap-perehodu-na-novu-strukturu-kapitalu> (дата звернення: 19.04.2025 р.).

15. Сидоренко О.М. Функції, принципи, цілі та інструментарій банківського. URL: http://fkd.khibs.edu.ua/pdf/2012_2/13.pdf. дата звернення: 19.04.2025 р.).

16. Постанова №141 «Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України» від 22.12.2017 р. №141. URL: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=61023856> (дата звернення: 19.04.2025 р.).

17. Постанова №315 «Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні» від 25.12.2017 р. №803-рш, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17> (дата звернення: 19.04.2025 р.).

18. Пояснювальна записка «До проекту закону України про внесення змін до Деяких законодавчих актів України щодо підвищення довіри між банками та їх клієнтами» від 03.02.2017 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61056 (дата звернення: 19.04.2025 р.).

19. Yehorycheva, S., Hlushko, A., & Khudolii, Y. (2023). Issue of Ukrainian financial sector information security. *Development management*, 21(4), 45-52. <https://doi.org/10.57111/devt/4.2023.45> (дата звернення: 19.04.2025 р.).

20. Синюк А.О. Оцінювання фінансової стійкості банків з використанням бізнес-моделей. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. Вип. 2 (60). С. 176-188.

21. Федішин М.П., Жаворонок А.В., Ковальчук Н.О. Аналітична оцінка фінансової стійкості та стабільності банківської системи на основі індикаторів. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 6 (74).

22. Грушко В.І., Смиківська А.С. Фінансова стійкість банку, її оцінка та шляхи підвищення. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: матеріали міжнародної конференції м. Київ, 21-22 листопада 2019 року*. К.: Університет «КРОК», 2019. С. 351-355.

23. Холодна Ю.Є., Рац О.М. Банківська система: навчальний посібник. Видавництво ХНЕУ. 2013. 316 с.

24. Вольська. С.П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку. *Економічні науки*. 2015. № 10 (1). С. 178-181.

25. Карачова К.А., Трофимов А.Г. Оцінка фінансової стійкості банку. *Функціонування суб'єктів економічної діяльності в умовах післявоєнної розбудови: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнар. участю), Харків, 23-24 листоп. 2023 р.* Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2023. С. 20-22.

26. Стрес-тестування банків як інструмент банківського регулювання. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Stres-testuvannya_bankiv_19-05-2023.pdf?v=7 (дата звернення: 08.05.2025 р.).

27. Про Національний банк України: Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 08.05.2025 р.).

28. Постанова №48 «Про затвердження Змін до положення про особливості реорганізації банку за рішенням його власників» від 08.06.2017 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0048500-17> (дата звернення: 19.04.2025 р.).

29. Стратегія макропруденційної політики Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/zgNZIvZgKdapdeO> (дата звернення: 08.05.2025 р.).

30. Стратегія Національного банку. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy> (дата звернення: 09.05.2025 р.).

31. Коваленко В.В., Радова Н.В. Моніторинг фінансової стабільності банківської системи України. *Гроші, фінанси і кредит. Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2024. Випуск 2 (19). С. 321-330.

32. Частка непрацюючих кредитів у банках за 2023 рік скоротилася до 37,4%. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-2023-rik-skorotilasya-do-374> (дата звернення: 10.05.2025 р.).

33. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління № 18 від 24 лютого 2022 року. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 (дата звернення: 10.05.2025 р.).

34. Сілакова Г.В., Хмельницька Я.Б. Прогноз розвитку ділової активності комерційного банку на фінансовому ринку. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11841/1/32.pdf> (дата звернення: 10.05.2025 р.).

35. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. 2024. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8731> (дата звернення: 25.05.2025). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.3.1.

36. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 228 с.

37. Рогачевська В.О., Донченко Т.В. Фінансова стійкість банку: фактори впливу та особливості оцінювання. *Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених*. Хмельницький: ХНУ, 2024. 190 с.

38. Миронова М.І. Фактори впливу на стійке функціонування комерційних банків. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2044. № 24 (3). С. 249-255.

39. Худолій Ю. С., Андрієць Т. Р. Аналіз використання фінансових інновацій в банківській сфері України. *Efektivna ekonomika*. 2024. № 11. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.79>. (дата звернення: 11.05.2025 р.).

40. Маслова А.Ю. Фінансова стабільність банку та напрями її забезпечення в сучасних умовах // *Економічні науки*. 2017. № 12 (2). С. 68-78.

41. Скоробогач О.І. Аналіз доходів та витрат малих і середніх банків України. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2955> (дата звернення: 15.05.2025 р.).

42. Аналіз банківської діяльності: підручник / [А. М. Герасимович, І. М. Парасій-Вергуненко, В. М. Кочетков та ін.]; за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. А. М. Герасимовича. К.: КНЕУ, 2010. 599 с.

43. Марич М.Г. Оцінка фінансової стійкості комерційних банків України на сучасному етапі розвитку // *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 698-703.

44. Офіційний сайт Акціонерного товариства «ПУМБ» URL: <https://about.pumb.ua/content/cmsfile> (дата звернення: 18.05.2025 р.).

45. Примак Ю.Р. Сучасні українські та міжнародні методи аналізу фінансової стійкості банківської установи. *Міжнародний науковий журнал*. 2024. № 9. С. 115-122.

46. Старченко В.В. Аналіз фінансового стану банків України в умовах фінансової нестабільності. *Управління розвитком*. 2023. № 12 (152). С. 3-4.

47. Юрчишена Л.В. Оцінка фінансової стійкості комерційного банку. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2023. № 3 (39). С. 72 – 79.
48. Звіт про фінансову стабільність. Національний банк України 2023. Грудень. 75 с. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=60764561> (дата звернення: 19.05.2024 р.).
49. Консультації щодо підвищення ефективності регулювання та нагляду за фінансовим сектором в Україні. Зелена книга. Національний банк України – 2017. Травень. 28 с. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=84101> (дата звернення: 19.05.2024 р.).
50. Basel IV. URL: https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/Basel_IV.html (дата звернення: 19.05.2024 р.).
51. Лишак І.А. Базельський комітет з питань банківського нагляду URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=2642> (дата звернення: 11.05.2024 р.).
52. Хома І.Б., Папірник С.Є. Вплив іноземного капіталу на стабільність банківської системи України. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. 9 с.
53. Малюкова І.В. Проблеми та перспективи запровадження Базеля II у світі та в Україні. *Економічна правда*. 2016. № 1. С. 49-65.
54. Златіна Н. Діяльність міжнародних організацій у сфері банківського нагляду та їх вплив на правове регулювання банківського нагляду в Україні та інших країнах Європи. *Юридичні науки*. 2011. № 86. С. 90-93.
55. Bank recovery and resolution. URL: https://finance.ec.europa.eu/banking/banking-regulation/bank-recovery-and-resolution_en#policy-making-timeline (дата звернення: 11.06.2024 р.).
56. Шинкар М. Базельські рекомендації в контексті підвищення стабільності функціонування банківської системи як правові заходи попередження банкрутства банківських установ // *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 7. С. 104 108.
57. Щеглюк М.С. Розвиток банківського регулювання та нагляду в умовах європейської інтеграції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 6. С. 235 240.

58. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: Режим доступу: <http://www.imf.org/en> (дата звернення: 18.05.2024 р.).

59. Ткаченко О.О. Порівняння стійкості банківських систем країн Європи. *Український журнал прикладної економіки*. – 2017. – № 1 (1). – С. 60 – 67.

60. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua> (дата звернення: 08.05.2024 р.).

61. Стрес-тестування банків України. Дані НБУ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Stres-testuvannya_bankiv_19-05-2023.pdf?v=7 (дата звернення: 18.05.2024 р.).

62. Бриштін В.В. Управління антикризовою фінансовою стійкістю банків. *Збірник наукових праць УДФСУ*. 2024. № 1. С. 37-52.

63. Король М.М., Співак В.О., Куліковська І.В. Сучасний стан показників української банківської системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2023. № 47. С. 41-47.

64. Варцаба В.І. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Економіка. 2018. № 1 (51). С. 311-316.

65. Гулак О.В., Піддубний О.Ю., Слюсаренко С.В. Актуальні питання забезпечення безпеки банківського сектору України в умовах воєнного стану. *Наукові записки*. Серія: право. 2023. Випуск 15. С. 236-240.

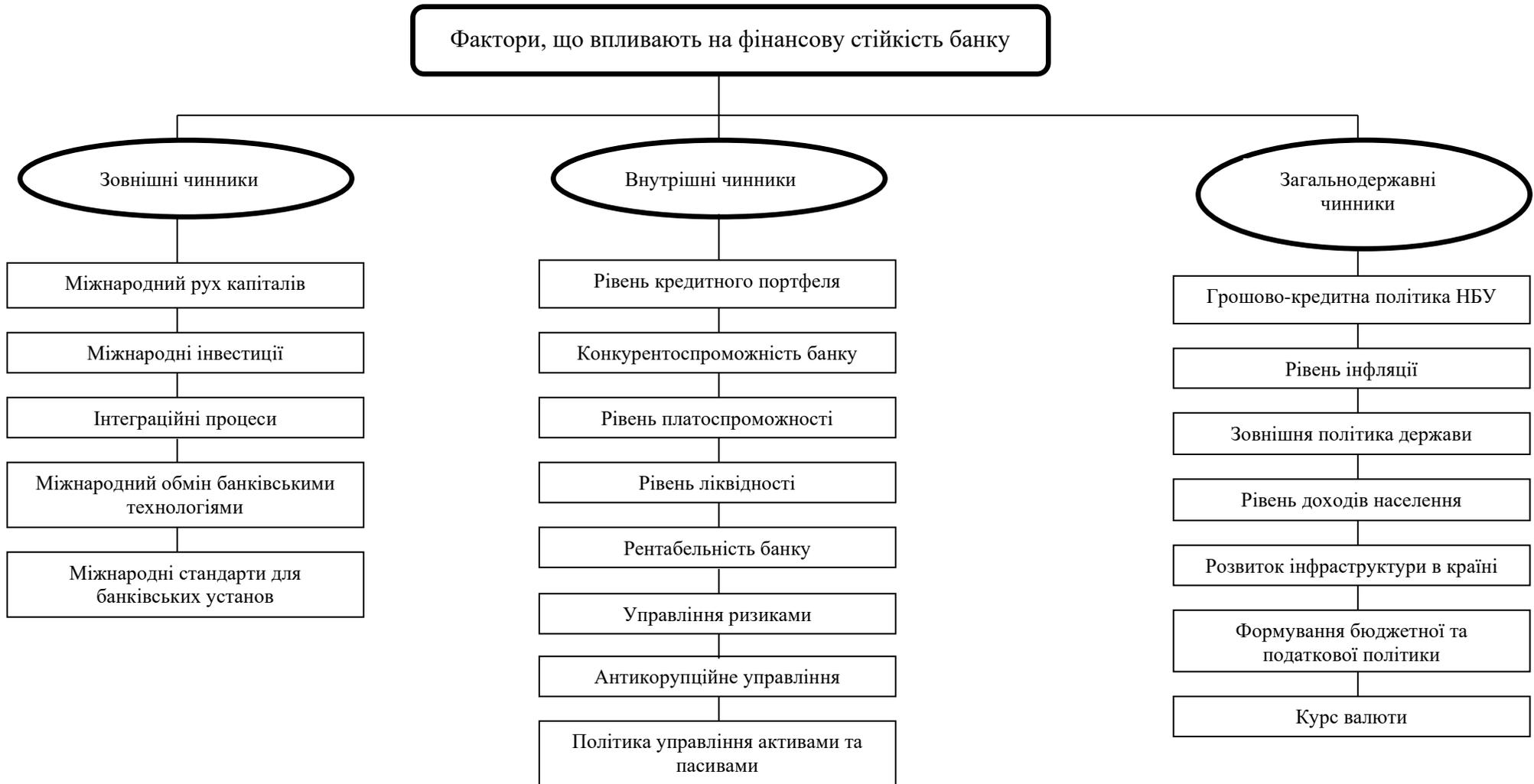
66. Філіппов В.Ю., Дишкант Н.О., Скоморохов Є.О. Напрями покращення фінансового стану банківських установ. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. № 4 (1). С. 129-138.

67. Фітас Н.Ю. Сутність поняття «Ефективність банківської діяльності». *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2012. Вип. 36. С. 282-288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pprbsu_2012_36_35.

68. Онищенко, В. О., Довгаль, Ю. С., Тітович, В.. Стан та особливості формування ліквідності комерційних банків України в сучасних умовах. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2014, (3), 54-57.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б1

Звіт про фінансовий стан (Баланс)
на 31.12.2021 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	1000	21 326 213	14 534 838
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України	1010	0	0
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	1020	0	0
Кошти в інших банках	1030	2 802 502	1 486 374
Кредити та заборгованість клієнтів	1040	53 086 793	37 573 208
Цінні папери в портфелі банку на продаж	1050	23 142 132	18 454 704
Цінні папери в портфелі банку до погашення	1060	0	0
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні компанії	1070	0	0
Інвестиційна нерухомість	1080	62 099	71 330
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	1090	0	0
Відстрочений податковий актив	1100	13 200	2 218
Гудвіл	1110	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	1120	1 954 014	1 911 484
Інші фінансові активи	1130	1 636 371	586 015
Інші активи	1140	281 383	349 351
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	1150	0	0
Активи – опис додаткових статей статей та вміст їх показників	1990	Активи з права користування	
Активи – усього за додатковими статтями	1990	344 117	294 432
Усього активів	1999	104 648 824	75 263 954
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	2000	7 138 226	5 557 208
Кошти клієнтів	2010	80 917 134	57 515 262
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	2020	0	0
Боргові цінні папери, емітовані банком	2030	0	0
Інші залучені кошти	2040	0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	2050	257 844	132 528
Відстрочені податкові зобов'язання	2060	0	0
Резерви за зобов'язаннями	2070	274 195	281 370
Інші фінансові зобов'язання	2080	2 200 090	1 090 535
Інші зобов'язання	2090	920 074	674 401
Субординований борг	2100	0	0
Зобов'язання групи вибуття	2110	0	0
Зобов'язання – опис додаткових статей статей та вміст їх показників	2990	Зобов'язання з оренди	
Зобов'язання – усього за додатковими статтями	2990	379 968	328 639
Усього зобов'язань	2999	92 087 531	65 579 943

Продовження додатку Б1

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	3000	4 780 595	4 780 595
Емісійні різниці	3010	101 660	101 660
Незарєєстрований статутний капітал	3020	0	0
Інший додатковий капітал	3030	0	0
Резерви та інші фонди банку	3040	2 909 909	1 605 862
Резерви переоцінки	3050	562 156	578 955
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3060	4 206 973	2 616 939
Власний капітал – опис додаткових статей статей та вміст їх показників	3490		
Власний капітал – усього за додатковими статтями	3490	0	0
Неконтрольована частка	3500	0	0
Усього власного капіталу	3999	12 561 293	9 684 011
Усього зобов'язань та власного капіталу	9999	104 648 824	75 263 954

Примітки: Рядок "Основні засоби та нематеріальні активи" включає:

- Основні засоби: 2021 р. - 1 698 168 тис. грн; 2020 р. - 1 647 151 тис. грн.

-Нематеріальні активи: 2021 р. - 255 846 тис. грн; 2020 р. - 264 333 тис. грн.

В статті 1990 вказано право користування активами.

Рядок "Кошти банків" включає:

-Заборгованість перед НБУ: 2021 р. - 5 693 029 тис. грн; 2020 р. - 4 200 554 тис. грн.;

-Заборгованість перед іншими банками: 2021 р. - 1 445 197 тис. грн; 2020 р. - 1 356 654 тис. грн.

В статті 2990 вказані зобов'язання з оренди.

Рядок "Резерви переоцінки" включає:

-Дооцінка: 2021 р. - 437 533 тис. грн; 2020 р. - 448 068 тис. грн;

-Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід: 2021 р. - 124 623 тис. грн; 2020 р. - 130 887 тис. грн;

Додаток Б2

Звіт про прибутки і збитки
за 2021 рік

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Процентні доходи	1000	11 834 097	9 235 764
Процентні витрати	1005	-2 603 206	-2 389 067
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	1010	9 230 891	6 846 697
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	1020	-763 463	1 113 289
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	1030	8 467 428	5 733 206
Комісійні доходи	1040	3 166 429	2 418 276
Комісійні витрати	1045	-1 119 867	-742 224
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	1050	-60 782	9 183
Результат від операцій з ведення справедливої вартості	1060	0	0
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж	1070	13 858	23 766
Результат від операцій з іноземною валютою	1080	160 498	170 006
Результат від переоцінки іноземної валюти	1090	191 191	78 018
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	1100	1 673	-1 167
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	1110	1 062	21 618
Витрати/(доходи), які виникають під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	1120	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	1130	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	1140	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	1150	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями	1160	0	0
Інші операційні доходи	1170	71 071	109 544
Адміністративні та інші операційні витрати	1180	-5 781 289	-4 654 941
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній	1190	0	0
Додаткові статті (доходи) – опис статей та зміст			

Продовження додатку Б2

показників			
Додаткові статті (доходи) – усього за додатковими статтями	1390	0	0
Додаткові статті (витрати) – опис статей та вміст показників			
Додаткові статті (витрати) – усього за додатковими статтями	1395	0	0
Прибуток/(збиток) до оподаткування	1500	5 111 272	3 165 284
Витрати на податок на прибуток	1510	-923 680	-557 191
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває	1520	4 187 592	2 608 093
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	1530	0	0
Прибуток/(збиток) за рік	1999	4 187 592	2 608 093
Прибуток/(збиток), що належить:			
власникам банку	3010	4 187 592	2 608 093
неконтрольованій частці	3020	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	4110	292,35	182,08
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	4120	292,35	182,08
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	4210	0,00000	0,00000
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	4220	0,00000	0,00000
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	4310	292,35	182,08
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	4320	292,35	182,08

Примітки: Відсутні.

Додаток БЗ

Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2022 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2022 рік	2021 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	46 455 869	21 326 213
Кредити та аванси банкам	7	3 490 916	2 802 502
Інвестиції в цінні папери	8	12 586 771	23 142 132
Кредити та аванси клієнтам	9	43 770 237	53 086 793
Поточні податкові активи		32 962	–
Похідні фінансові активи	18	–	10 814
Інші фінансові активи	12	2 419 697	1 625 557
Інші нефінансові активи	12	330 806	281 383
Основні засоби	10	1 710 376	1 698 168
Інвестиційна нерухомість	10	59 168	62 099
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	654 811	255 846
Активи з права користування	11	259 282	344 117
Відстрочені податкові активи	24	203 325	13 200
Всього активів		111 974 220	104 648 824
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	13	4 188 304	5 693 029
Кошти банків	14	2 324 222	1 445 197
Кошти клієнтів	15	90 299 888	80 871 781
Похідні фінансові зобов'язання	18	93 807	8 204
Орендні зобов'язання	16	274 383	379 968
Поточні податкові зобов'язання		–	257 844

Продовження додатку Б3

Інші фінансові зобов'язання	17	2 546 201	2 508 955
Інші нефінансові зобов'язання	17	551 034	922 553
<hr/>			
Всього зобов'язань		100 277 839	92 087 531
<hr/>			
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		430 759	437 533
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(350 345)	124 623
Резервний капітал		2 909 909	2 909 909
Нерозподілений прибуток		3 823 803	4 206 973
<hr/>			
Всього власного капіталу		11 696 381	12 561 293
<hr/>			
Всього зобов'язань та власного капіталу		111 974 220	104 648 824
<hr/>			

Затверджено до випуску та підписано

Додаток Б4

Звіт про прибуток або збиток за 2022 рік

		(у тисячах гривень)	
	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	14 512 778	11 643 088
Процентні доходи	20	382 603	191 009
Процентні витрати	20	(4 740 903)	(2 603 206)
Чистий процентний дохід		10 154 478	9 230 891
Комісійні доходи	21	3 205 014	3 166 429
Комісійні витрати	21	(1 183 751)	(1 119 867)
Чистий комісійний дохід		2 021 263	2 046 562
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 28	(10 338 901)	(763 463)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		1 264 678	160 498
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		166 962	191 191
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(50 656)	13 858
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	(249)	1 673
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		177 491	(59 557)

Продовження додатку Б4

Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(2)	(1 225)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів	5	1 243 421	–
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		1 064	1 062
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		2 109	(950)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 28	(80 449)	(2 021)
Інші прибутки (збитки)	22	231 755	74 042
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		4 792 964	10 892 561
Операційні витрати	23	(5 278 302)	(5 781 289)
Прибуток (збиток) до оподаткування		(485 338)	5 111 272
Доходи від повернення податку (витрати на сплату податку)	24	87 615	(923 680)
Прибуток (збиток) за звітний період		(397 723)	4 187 592
Прибуток (збиток) на акцію (гривень на акцію)	30	(27,77)	292,35

Затверджено до випуску та підписано

Додаток В1

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2024 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2024 рік	2023 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	59 202 081	33 747 952
Кредити та аванси банкам	7	5 435 023	4 213 505
Інвестиції в цінні папери	8	49 901 420	58 155 525
Кредити та аванси клієнтам	9	66 820 439	52 058 047
Похідні фінансові активи	17	—	8 510
Інші фінансові активи	12	1 979 208	2 611 752
Інші нефінансові активи	12	288 232	273 802
Активи з права користування	11	251 717	234 050
Основні засоби	10	2 142 533	1 652 243
Інвестиційна нерухомість	10	68 231	59 188
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	395 582	320 212
Всього активів		186 582 566	153 334 846
Зобов'язання			
Кошти банків	13	3 673 387	2 716 727
Кошти клієнтів	14	154 146 828	126 542 822
Похідні фінансові зобов'язання	17	2 684	1 250
Поточні податкові зобов'язання	23	2 504 344	3 200 277
Орендні зобов'язання	11	284 087	268 294
Інші фінансові зобов'язання	16	2 075 234	2 188 420
Інші нефінансові зобов'язання	16	1 219 255	909 011
Відстрочені податкові зобов'язання	23	282 184	120 273
Всього зобов'язань		164 389 993	135 945 074
Власний капітал			
Акціонерний капітал	18	4 780 585	4 780 585
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		606 516	403 283
Резерв під прибуток та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		2 057 642	1 407 291
Резервний капітал		3 107 583	2 909 909
Нерозподілений прибуток		11 538 477	7 787 034
Всього власного капіталу		22 192 573	17 389 772
Всього зобов'язань та власного капіталу		186 582 566	153 334 846

Підписано від імені Правління 22 квітня 2025 року

Додаток В2

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про прибуток або збиток за 2024 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2024 рік	2023 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	19	22 738 690	19 916 370
Процентні доходи	19	474 222	348 180
Процентні витрати	19	(8 562 794)	(7 899 066)
Чистий процентний дохід		14 650 118	12 365 484
Комісійні доходи	20	4 487 644	3 935 528
Комісійні витрати	20	(2 306 522)	(1 791 291)
Чистий комісійний дохід		2 181 122	2 144 237
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 26	(429 060)	(439 299)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		869 008	857 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		83 463	42 712
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 540	(11 549)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	9 206	–
Прибуток (збиток) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		(35 536)	167 524
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(708)	(683)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 27	6 627	38 392
Інші прибутки (збитки)	21	27 342	116 768
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		17 343 122	15 281 241
Операційні витрати	22	(9 209 928)	(7 043 808)
Прибуток (збиток) до оподаткування		8 133 194	8 237 433
(Витрати на сплату податку) доходу від повернення податку	23	(4 190 827)	(4 281 958)
Прибуток (збиток) за звітний період		3 942 367	3 955 475
Прибуток (збиток) на акцію, базисний та розбавлений (гривень на акцію)	29	275,23	276,15

Підписано від імені Правління 22 квітня 2025 року

Додаток В3

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про сукупний дохід за 2024 рік

(у тисячах гривень)

	2024 рік	2023 рік
Прибуток (збиток) за звітний період	3 942 367	3 955 475
Інший сукупний дохід		
<i>Компоненти іншого сукупного доходу, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування</i>		
Прибуток(збиток) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	668 675	2 292 089
Суми, випущені з власного капіталу і скориговані за справедливою вартістю фінансових активів в результаті перекласифікації і виключення з категорії оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(1 540)	11 549
Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	(216 784)	(546 002)
Загальна сума іншого сукупного доходу(витрат), який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування	650 351	1 757 636
<i>Інший сукупний збиток, який не буде рекласифіковано до звіту про фінансові результати у наступних періодах</i>		
Переоцінка приміщень	282 285	-
Податок на прибуток, пов'язаний із компонентами іншого сукупного доходу	(72 202)	(19 720)
Загальна сума іншого сукупного доходу(витрат), який не буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування	210 083	(19 720)
Інший сукупний дохід(витрати) за рік, за вирахуванням податків	860 434	1 737 916
Загальна сума сукупного доходу(витрат) за звітний період	4 802 801	5 693 391

Підписано від імені Правління 22 квітня 2025 року